

2024 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PROJEKTŲ APŽVALGA

TURINYS

I. EKONOMINĖS RAIDOS SCENARIJUS	2
II. VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSAI	5
1. Fiskalinė drausmė.....	5
2. Vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus finansų projekcijos	7
3. 2024 metų valstybės biudžeto rodiklių perklasifikavimai	9
4. Vidutiniu laikotarpiu numatomų fiskalinių rizikų sąrašas ir projekcijų jautrumo analizė	9
5. Valdžios sektoriaus finansų ilgalaikio tvarumo perspektyvos	11
6. Europos Komisijos parengtų Lietuvos makroekonominių ir fiskalinių rodiklių prognozių ir Finansų ministerijos parengto ekonominės raidos scenarijaus bei vidutinio laikotarpio fiskalinių rodiklių projekcijų palyginimas.....	11
III. 2024–2026 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ KONSOLIDUOTOS VISUMOS PLANUOJAMI RODIKLIAI	13
IV. VALSTYBĖS BIUDŽETO PAJAMOS	14
1. Pajamos iš pridėtinės vertės mokesčio.....	14
2. Pajamos iš gyventojų pajamų mokesčio	15
2. Pajamos iš akcizų.....	16
3. Pajamos iš pelno mokesčio.....	17
V. VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMAI.....	22
1. Pagrindinės 2024 metų biudžeto projekto kryptys.....	22
2. 2024 metų biudžeto projekte planuojami asignavimai pagal valstybės veiklos sritis	25
3. Valstybės investicijų 2024–2025 metų programa.....	42
4. Lėšos, planuojamos perkelti iš kitų biudžetinių metų pagal Biudžeto sandaros įstatymo nuostatas	43
VI. SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PROJEKTAS	44

I. EKOMONINĖS RAIDOS SCENARIJUS

Ekonominės raidos scenarijus parengtas naudojantis statistiniais duomenimis ir kita informacija, paskelbta iki 2023 m. rugpjūčio 31 d. Scenarijaus prielaidos dėl išorės aplinkos atitinka Europos Komisijos¹ (toliau – EK) šių metų gegužę paskelbtą ekonominę prognozę. Prielaidos dėl naftos² ir gamtinių dujų³ kainų atitinka 2023 m. rugpjūčio 21 d. paskelbtas ateities sandorių kainas.

Nuo 2015 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniam įstatymui (toliau – Konstitucinis įstatymas), išvadą dėl ekonominės raidos scenarijaus turi pateikti nepriklausoma biudžeto politikos kontrolės institucija, kurios funkcijas, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. XII-592 ir Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymu, pavesta atlikti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei. Valstybės kontrolė 2023 m. rugsėjo 19 d. išvadoje Nr. BPE-5 „Išvada dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo“⁴ teigiama, kad „VK FI tvirtina 2023-09-11 Finansų ministerijos paskelbtą 2023–2026 metų ekonominės raidos scenarijų.“.

2023 metų antrąjį ketvirtį Lietuvos ekonomikos aktyvumas padidėjo, buvo fiksuotas 0,7 procento BVP augimas. Lietuvoje metų pradžioje užfiksuota techninė recesija pasibaigė. Scenarijaus rengimo metu disponuota informacija leidžia daryti prielaidą, kad antrąjį šių metų pusmetį BVP bus sukurta daugiau, nei pirmąjį, tačiau metinio nuosmukio, tikėtina, išvengti nepavyks. Numatoma, kad šiemet Lietuvos BVP susitrauks 0,4 procento, o sustiprėjus namų ūkių perkamajai galiai vidaus ir užsienio rinkose bei padidėjus užsienio paklausai kitais metais galima tikėtis ekonomikos atsigavimo – BVP 2024 metais galėtų augti 1,7 procento.

Atsižvelgus į vyraujančią ekonominę neapibrėžtumą, scenarijuje numatoma, kad 2023 metais nedarbo lygis, apskaičiuotas pagal gyventojų užimtumo tyrimo metodiką, sudarys 6,9 procento. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais atsigauvant ekonominiam aktyvumui nedarbo lygis ims mažėti ir 2024 metais sudarys 6,6 procento, 2025 metais – 6,4 procento, o 2026 metais artės prie natūralaus nedarbo lygio ir sudarys 6,3 procento. Ekonominės raidos scenarijus grindžiamas 2023 metų birželį viešai paskelbtomis Eurostato demografinėmis projekcijomis. Jose numatoma, kad nuo 2025 metų daugiausia dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos darbingo amžiaus gyventojų skaičius Lietuvoje ims mažėti. Dėl mažėsančios darbuotojų pasiūlos erdvės užimtų gyventojų skaičiui augti bus nedaug. Numatoma, kad 2023 metais užimtų gyventojų skaičiaus pokytis sudarys 0,0 procentų, o nuo 2024 metų atsigauvant ekonominiam aktyvumui užimtų gyventojų skaičiaus augimas sudarys 0,3 procento, 2025–2026 metais augimo nesitikima (numatomas atitinkamai 0,1 ir 0,2 procento sumažėjimas).

Šiemet atlyginimų augimą skatina didesnė minimalioji mėnesinė alga (2023 metais ji išaugo 15,1 procento ir siekia 840 eurų), viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio augimas dėl Lietuvos Respublikos 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių pavirtinimo įstatyme numatytų priemonių, išliekantis tinkamos kvalifikacijos darbuotojų trūkumas, o antroje metų pusėje įtaką darys ir nuo liepos 1 d. įsigaliojusi dalis valstybės tarnybos reformoje numatytų pakeitimų. Vis dėlto, verslui susiduriant su iššūkiais – silpna paklausa, išaugusiais kaštais bei apsunkintomis finansavimo galimybėmis, metų eigoje darbo užmokesčio augimas turėtų toliau slopti ir per visus 2023 metus galėtų augti 12,1 procento. Vyraujant ekonominiam neapibrėžtumui, kurį kelia karas Ukrainoje ir vis dar griežtinama monetarinė politika, verslui bus vis sunkiau reikšmingai kelti darbo užmokestį, todėl ir 2024 metais numatomas nuosaikesnis darbo užmokesčio augimo

¹ EK pavasario prognozė [Spring 2023 Economic Forecast: an improved outlook amid persistent challenges](https://ec.europa.eu/economy_finance/spring-2023-economic-forecast) (europa.eu).

² <https://www.ice.com/products/219/Brent-Crude-Futures/data?marketId=5430848&span=1>

³ <https://www.ice.com/products/27996665/Dutch-TTF-Natural-Gas-Futures/data?marketId=5667240&span=1>

⁴ [Išvada dėl ekonominės raidos scenarijaus tvirtinimo \(3\).pdf](#)

tempas – 6,5 procento. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje galėtų augti po 5 procentus kasmet (2025–2026 metais).

Metinė infliacija, apskaičiuota pagal suderintą vartotojų kainų indeksą, per pirmuosius septynis 2023 metų mėnesius sparčiai mažėjo. Liepos mėnesį ji nukrito iki 7,2 procento. (išankstiniais duomenimis rugpjūčio mėn. sumažėjo iki 6,4 procento). Dezinfliaciją⁵, truncančią jau vienuolika mėnesių, daugiausia lemia tarptautinėse rinkose smarkiai sumažėjusios įvairių rūšių energijos žaliavų (naftos, gamtinių dujų, biokuro) kainos, kurios lėmė transporto priemonių degalų, šilumos energijos, elektros energijos kainų mažėjimą tiek namų ūkiams, tiek verslui. Nuo 2023 metų pradžios mažėja ir metinė grynoji infliacija⁶, atspindinti blėstantį infliacinį spaudimą šalyje. Dėl sumažėjusių maisto žaliavų kainų tarptautinėse ir vietinėse rinkose ir sumenkusios namų ūkių perkamosios galios maisto kainų infliacija pastaruosius 8 mėnesius taip pat nuosekliai mažėjo. Paslaugų infliaciją vis dar palaiko dviženklis darbo užmokesčio augimas šalyje ir stipri paslaugų paklausa. Numatoma, kad 2023 metais vidutinė metinė infliacija sudarys 9 procentus, o prie palankesnės nei pernai kainų raidos prisidės ne tik palankesnės energijos kainos, bet ir pasaulinių tiekimo grandinių normalizavimasis bei Europos Centrinio banko vykdomos euro zonos monetarinės politikos griežtinimas. 2024 metais toliau mažėjant infliaciniam spaudimui vidutinė metinė infliacija sumažės iki 2,9 procento. Šiais metais anksti užpildytos ES dujų saugyklos (90 procentų) suteikia daugiau energetinio stabilumo, todėl dujų trūkumo ir energijos kainų šuolio rizika artėjančią žiemą yra sumažėjusi, o spartus atsinaujinančios energijos gamybos didinimas Lietuvoje ir ES mažins kitų energijos rūšių spaudimo kainoms atsinaujinimo riziką. Nuo 2025 metų infliacijos tempas turėtų dar labiau priartėti prie Europos Centrinio Banko 2 procentų infliacijos euro zonoje tikslo, tačiau šiais ir kitais metais didinantį poveikį šalies infliacijai turės didesni akcizų energijos prekėms tarifai, todėl numatoma, kad infliacija sudarys 2,3–2,4 procento.

Besitęsiantis palūkanų už paskolas didėjimas veikia gyventojų elgseną ir kelia neužtikrintumą dėl ateities, tačiau įvertinus tai, kad metų eigoje toliau slopstant kainų augimui, o pajamoms augant tęsis gyventojų perkamosios galios stiprėjimas, o sukauptas per pandemiją gyventojų finansinis rezervas išlieka didelis (vertinant indėlių statistiką namų ūkių indėliai vis dar labai viršija iki pandemijos buvusį lygį ir sudaro 21,5 mlrd. eurų), numatome, kad namų ūkių vartojimo išlaidos prekėms ir paslaugoms 2023 metų antrąjį pusmetį didės (pirmąjį pusmetį smuko 1,7 procento), o visų metų pokytis galėtų siekti 0,3 procento. Vidutiniu laikotarpiu kainoms nebedarant tokio stipraus poveikio gyventojų perkamajai galiai, o pajamoms toliau augant, namų ūkių vartojimo išlaidos galėtų augti sparčiau – 2024–2026 metais vidutiniškai po 3,3 procento kasmet.

Pastaruoju metu verslo lūkesčiai dėl ateities prastėja, o pramonė – viena iš daugiausiai investuojančių ekonominių veiklų Lietuvoje – susiduria su sunkumais (jau 8 mėnesius iš eilės pramonės (be rafinuotų naftos produktų) pagaminta produkcija mažėjo). Augant palūkanoms verslo ir namų ūkių finansinių įsipareigojimų našta didėja ir mažina galimybes investuoti. Dėl šių priežasčių investicijų augimas antrąjį 2023 metų pusmetį turėtų būti nuosaikesnis – pirmąjį pusmetį išlaidos bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui augo 10,4 procento – o per visus 2023 metus šios išlaidos galėtų būti 7,5 procento didesnės, palyginti su 2022 metais. Griežtėjančios monetarinės politikos įtaka lėtins verslo investicinį procesą ir ateinančiais metais – 2024 metais numatomas 3,5 procento išlaidų bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui augimas. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais (2025–2026 metais) sėkmingai prisitaikius prie pasikeitusių finansavimo sąlygų, esant stabilesnei išorės aplinkai bei dėl pastaruoju metu sustiprėjusio poreikio didinti veiklos efektyvumą išlaidos bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui galėtų augti po 5,4 procento kiekvienais metais.

Scenarijus sudarytas vis dar išskirtinai didelio išorės aplinkos nestabilumo ir ekonominio neapibrėžtumo sąlygomis, tebevykstant globaliam monetarinės politikos griežtinimui ir nepasibaigus aktyviems kariniams veiksams Ukrainoje. Dėl vykstančio karo

⁵ Infliacijos mažėjimo procesas.

⁶ Infliacija be energijos ir neapdorotų maisto produktų.

Ukrainoje energijos žaliavų kainų raidos neapibrėžtumas išlieka itin aukštas. Scenarijuje numatyta vidaus paklausos raidai viena iš rizikų kyla dėl pokyčių skolinimosi kaštuose ir finansavimo sąlygose. Nauji sprendimai dėl minimalios mėnesinės algos, viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio paveiktų vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio įverčius, numatytus šiame scenarijuje. Privačiam sektoriui susidūrus su sunkumais darbo užmokesčio pokytis galėtų būti mažesnis. Ekonominės raidos scenarijuje numatyti įverčiai galėtų keistis dėl po šio scenarijaus parengimo priimtų ekonominės politikos formuotojų sprendimų, pasikeitusių statistinių duomenų.

1 lentelė. Pagrindiniai makroekonominiai rodikliai

Rodiklio pavadinimas	ESS ⁷ 2010 kodas	2022	2023	2024	2025	2026
1. Bendrojo vidaus produkto (toliau – BVP) palyginamosiomis kainomis pokytis, procentais	B1*g	1,9	-0,4	1,7	2,9	2,9
2. BVP palyginamosiomis kainomis, mln. Eur	B1*g	46897,6	46730,3	47524,4	48892,3	50306,3
3. BVP to meto kainomis pokytis, procentais	B1*g	18,9	8,6	4,7	5,4	5,3
4. BVP to meto kainomis, mln. Eur	B1*g	66791,1	72542,5	75944,9	80011,1	84224,2
5. Darbo našumo (BVP palyginamosiomis kainomis vienam užimtam gyventojui) pokytis, procentais		-1,9	-0,4	1,4	3,0	3,1
BVP palyginamosiomis kainomis sudedamųjų dalių pokytis, procentais						
6. Namų ūkių vartojimo išlaidos	P.3	0,5	0,3	3,1	3,4	3,4
7. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	P.3	0,5	0,5	0,0	0,0	0,0
8. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51	2,6	7,5	3,5	5,4	5,4
9. Prekių ir paslaugų eksportas	P.6	11,9	-4,5	4,5	4,5	4,5
10. Prekių ir paslaugų importas	P.7	12,3	-6,6	6,0	5,1	5,1

2 lentelė. Kainų rodikliai

Rodiklio pavadinimas	2022	2023	2024	2025	2026
	pokytis, procentais				
1. BVP defliatorius	16,7	9,0	2,9	2,4	2,3
2. Namų ūkių vartojimo išlaidų defliatorius	18,9	9,0	2,9	2,4	2,3
3. Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidų defliatorius	12,7	16,7	5,6	4,2	4,0
4. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo defliatorius	13,6	4,8	2,4	2,4	2,4
5. Eksporto (prekių ir paslaugų) defliatorius	15,6	-1,2	0,3	1,2	1,2
6. Importo (prekių ir paslaugų) defliatorius	24,8	-6,1	-1,4	1,2	1,2
7. Suderintas vartotojų kainų indeksas (vidutinis metinis)	18,9	9,0	2,9	2,4	2,3

⁷ ESS – Europos sąskaitų sistema

3 lentelė. Darbo rinkos rodikliai

Rodiklio pavadinimas	2022	2023	2024	2025	2026
1. Užimtų gyventojų skaičius (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), tūkst. asmenų	1420,8	1420,7	1425,3	1424,2	1420,8
2. Užimtų gyventojų skaičiaus (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį) pokytis, procentais	3,8	0,0	0,3	-0,1	-0,2
3. Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), procentais	5,9	6,9	6,6	6,4	6,3
4. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, eurai	1789,0	2005,5	2135,8	2241,7	2353,2
5. Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, procentais	13,3	12,1	6,5	5,0	5,0
6. Darbo užmokesčio fondas, mln. eurų	24542,6	27675,5	29568,5	31012,1	32476,0
7. Darbo užmokesčio fondo pokytis, procentais	16,1	12,8	6,8	4,9	4,7

4 lentelė. Pagrindinės prielaidos

Rodiklio pavadinimas	2022	2023	2024	2025	2026
1. JAV dolerio ir euro keitimo kursas*	1,05	1,08	1,09	1,09	1,09
2. Pasaulio BVP (be ES) augimas, procentais**	3,2	3,1	3,3	3,3	3,3
3. Europos Sąjungos BVP augimas, procentais**	3,4	1,0	1,7	1,7	1,7
4. Pagrindinių eksporto rinkų augimas, procentais	3,3	1,9	2,4	2,4	2,4
5. Naftos kainos (<i>Brent</i> , JAV doleriais už barelį)	100,7	82,1	82,0	82,0	82,0

* Techninė prielaida, kurią 2023 m. birželio mėn. viešai paskelbė Europos Centrinis Bankas.

** Techninė prielaida, kurią 2023 m. gegužės 15 d. viešai paskelbė Europos Komisija

Šaltiniai: ECB, EK, Finansų ministerijos skaičiavimai

II. VALDŽIOS SEKTORIAUS FINANSAI

1. Fiskalinė drausmė

Lietuvos Respublikoje 2023 metais vis dar galioja išskirtinės aplinkybės, siejamos su geopolitine situacija ir jos neigiamu poveikiu valdžios sektoriaus finansams. Išskirtinės aplinkybės nustatomos ir atšaukiamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo (toliau – Konstitucinis įstatymas) 7 straipsniu. Pagal Konstitucinį įstatymą ir Europos Sąjungos Stabilumo ir Augimo pakta (toliau – SAP) išskirtinės aplinkybės – nepaprastas įvykis, kurio valstybės valdžios institucijos negali kontroliuoti ir kuris daro didelį poveikį valdžios sektoriaus finansų būklei, arba didelis ekonomikos nuosmukis. 2022 m. rugsėjo 20 d. fiskalinė institucija paskelbė išvadą, kad šalyje susidariusi neįprasta padėtis atitiko išskirtinių aplinkybių sąvoką.⁸

⁸ Fiskalinės institucijos išvada Nr. BPE-8, <https://www.valstybeskontrole.lt/LT/Product/24111/issvada-del-susidariusios-padeties-atitikties-isskirtiniu-aplinkybiu-savokai>.

Rusijos Federacijos karinių veiksmų prieš Ukrainą nulemtos geopolitinės įtampos išaugimas Europoje nuo 2022 metų vasario darė reikšmingą įtaką saugumo, socialinei, ekonominei, įskaitant energetikos kainų spartų augimą, situacijai Lietuvoje ir visoje Europos Sąjungoje. Vis dar esant neapibrėžtumui dėl geopolitinės situacijos, išlieka priemonių, skirtų dėl karinių veiksmų iš šalies pasitraukusiems ir prieglobstį Lietuvoje radusiems Ukrainos žmonėms, poreikis. Tai pat Lietuvos Respublikai gali kilti papildomi ir biudžeto sudarymo metu neapibrėžti finansiniai įsipareigojimai dalyvaujant Europos Sąjungos ir tarptautinėse pagalbos Ukrainai iniciatyvose, prisidedant prie Tarptautiniam valiutos fondui (toliau – TVF) suteikto finansinio užtikrinimo dėl Ukrainos įsipareigojimų TVF vykdymo bei pagalbos Ukrainai, kaip nurodyta 2023 m. liepos 12 d. Didžiojo septyneto (G7) jungtinėje deklaracijoje dėl pagalbos Ukrainai, prie kurios yra prisijungusi ir Lietuvos Respublika.⁹

Esant išskirtinėms aplinkybėms ir atsižvelgiant į tai, kad pagal ERS apskaičiuotas produkcijos atotrūkis nuo potencialo 2023–2026 metais bus neigiamas, Konstituciniame įstatyme nustatytos fiskalinės drausmės taisyklės 2023 metais valdžios sektoriui netaikomos. Biudžeto projektas parengtas atsižvelgiant į nustatytas išskirtines aplinkybes.

Nuo 2020 iki 2023 metų taikoma bendroji SAP išimtis – SAP lankstumo sąlyga, kurią 2020 – 2021 metais Europos Komisija (toliau – EK) taikė dėl COVID-19 pandemijos, o 2022 – 2023 metais pratęsė išimties galiojimą dėl įtemptos geopolitinės situacijos. 2023 metų kovo 8 d. paskelbtose EK fiskalinės politikos gairėse 2024 metams nurodyta, kad bendrosios SAP išimties galiojimas bus atšauktas 2023 m. pabaigoje, 2024 metais vėl bus pradėtos taikyti ES fiskalinės drausmės taisyklės.¹⁰

2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme buvo suplanuotas 4,9 procento BVP valdžios sektoriaus deficitas.¹¹ Įvertinus 2024 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo projekto (toliau – Biudžeto projekto) rengimo metu turėtus naujausius duomenis apie valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų pajamų ir išlaidų planų vykdymą, numatoma, kad **2023 metais valdžios sektoriaus deficitas gali siekti 1,9 procentus BVP**. Mažesnio, negu 2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatyto deficito pagrindinė priežastis – pasikeitus energijos kainų tendencijoms, neprireikė didelės dalies 2023 metams suplanuotos lėšų sumos, numatytos pagalbos gyventojams ir verslui priemonėms finansuoti. Deficito mažėjimui įtakos turėjo didesnės valdžios sektoriui priskirtinų biudžetų pajamos.

Numatoma, kad 2023 metų struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas sudarys 1 procentą BVP. Pirminis struktūrinis deficitas sumažės 0,2 procentiniais punktais BVP, palyginti su 2022 metų pirminiu struktūriniu deficitu, o mažėjimą lems nominalaus balanso pokyčiai ir ekonomikos ciklo vertinimas – pagal 2023 m. rugsėjo mėn. 11 d. paskelbtą ERS, produkcijos atotrūkis nuo potencialo 2022 metais yra teigiamas (sudaro 0,9 procento BVP), o 2023 metais jis tampa neigiamu ir sudaro 1,9 procento BVP.

⁹ Bendras Estijos, Latvijos ir Lietuvos pareiškimas dėl paramos Ukrainai, https://lrv.lt/uploads/main/documents/files/joint%20statement_17_08.pdf.

¹⁰ **Komisijos komunikacija Tarybai**: Fiskalinės politikos gairės, https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-03/COM_2023_141_1_EN_ACT_part1_v4.pdf.

¹¹ **2023 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymas Nr. XIV-1556**, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/fff1e2d0721711edbc04912defe897d1>.

5 lentelė. Valdžios sektoriaus balansai

Rodiklio pavadinimas	2023 metai	2024 metai	2025 metai	2026 metai
Nominalus valdžios sektoriaus balansas	-1,9	-2,9	-2,5	-2,1
Struktūrinis valdžios sektoriaus balansas	-1,0	-2,0	-1,9	-2,0
Pirminis struktūrinis valdžios sektoriaus balansas	-0,6	-1,3	-1,0	-1,0

Šaltinis. Finansų ministerijos skaičiavimai.

Kaip numatyta Biudžeto projekte, 2024 metams planuojamas 2,9 procento BVP valdžios sektoriaus deficitas. Valstybės biudžeto, Valstybinio socialinio draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo ir kitų valdžios sektoriui priskiriamų biudžetų balansų projekcijos atitinka 2024 metams projektuojamą viso valdžios sektoriaus balanso rodiklį.

Valdžios sektoriaus balanso rodiklis apskaičiuotas atsižvelgiant į:

✓ Lietuvos ekonomikos ciklo būklę, kuri, pagal Finansų ministerijos parengtą ir VK FI patvirtintą ERS rodo, kad 2024 metais Lietuvos ekonomika augs lėčiau, nei potencialiai galėtų, ir produkcijos atotrūkis nuo potencialo bus neigiamas.

✓ 2024 metais nustosiančią galioti bendrąją SAP išimtį, tačiau toliau galiosiančias pagal Konstitucinį įstatymą nustatytas išskirtines aplinkybes, kai nėra taikomos Konstitucinio įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje ir 3 straipsnio 3 dalyje nustatytos perteklinio valdžios sektoriaus ir išlaidų ribojimo taisyklės.

2024 metais, kai projektuojamas išaugęs neigiamas produkcijos atotrūkis nuo potencialo (-2,3 proc. BVP), numatomas -1,3 procento BVP valdžios sektoriaus pirminis struktūrinis balansas rodo planuojamą anticiklinę reikšmingą ekspansinę fiskalinę padėtį.

Tarybos rekomendacijoje Lietuvai teigiama, kad „2024 m. išlaikant patikimą fiskalinę būklę, išlaikyti nacionalinėmis lėšomis finansuojamas viešąsias investicijas ir užtikrinti veiksmingą EGADP dotacijų ir kitų ES fondų lėšų investavimą, visų pirma siekiant skatinti žaliąją ir skaitmeninę pertvarką. Laikotarpiu po 2024 m. toliau vykdyti investicijas ir reformas, kuriomis skatinamas didesnis tvarus augimas ir išsaugoti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę.“¹²

Europos Komisija atliks 2024 metų Lietuvos Biudžeto projekto atitikimo SAP vertinimą, o vertinimą numato paskelbti 2023 metų lapkričio pabaigoje. Šiam vertinimui Europos Komisija naudoja savo makroekonominės ir fiskalines projekcijas, kurios numatomos skelbti 2023 metų lapkričio viduryje.

2. Vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus finansų projekcijos

Atsižvelgiant į vykdomą ir valdžios sektoriui priskiriamais biudžetais 2024 metais numatomą vykdyti pajamų ir išlaidų politiką ir jos poveikį 2025–2026 metų rodikliams, nominalus valdžios sektoriaus deficitas 2025–2026 metais palaipsniui mažėtų. Tačiau struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas, padidėjęs 2024 metais, nesumažėtų ir išliktų apie 2 procentinius punktus BVP likusiais vidutinio laikotarpio metais. Nenumačius struktūrinį balansą gerinančių pajamų ir išlaidų politikos priemonių (nesikeičiančios politikos scenarijaus atveju) struktūrinis valdžios sektoriaus deficitas viršys vidutinio laikotarpio tikslą apie 1 procentiniu punktu BVP.

¹² Tarybos rekomendacija dėl Lietuvos 2023 m. nacionalinės reformų darbotvarkės su Tarybos nuomone dėl 2023 m. Lietuvos stabilumo programos, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0615>.

6 lentelė. Vidutinio laikotarpio valdžios sektoriaus finansų projekcijos

Rodiklio pavadinimas	ESS‘ 2010 kodas	2023 metai	2024 metai		2025 metai	2026 metai
		BVP procentas	mln. eurų	BVP procentas	BVP procentas	BVP procentas
Grynasis skolinimas (+) / grynasis skolinimasis (–)						
1. Valdžios sektorius	S.13	–1,9	–2164,8	–2,9	–2,5	-2,1
2. Centrinė valdžia	S.1311	–2,9	–2707,6	–3,6	–3,1	-2,7
3. Krašto valdžia	S.1312	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.	N.A.
4. Vietos valdžia	S.1313	0,0	–91,5	–0,1	–0,1	-0,1
5. Socialinės apsaugos fondai	S.1314	1,0	634,3	0,8	0,7	0,6
Valdžios sektorius						
6. Visos pajamos	OTR	37,0	28871,8	38,0	38,0	37,7
7. Visos išlaidos	OTE	38,9	31036,6	40,9	40,5	39,8
8. Grynasis skolinimas / skolinimasis	B.9	–1,9	–2164,8	–2,9	–2,5	-2,1
9. Palūkanų mokėjimas	D.41	0,5	493,1	0,6	0,9	1,0
10. Pirminis balansas		–1,5	–1671,7	–2,2	–1,6	-1,09
11. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės		–0,1	26,2	0,0	0,0	0,0
Pajamos						
12. Pajamos iš mokesčių (12 = 12a + 12b + 12c)		21,6	16932,5	22,3	22,1	22,4
12a. Pajamos iš netiesioginių mokesčių	D.2	11,2	8878,6	11,7	11,8	11,9
12b. Pajamos iš tiesioginių mokesčių	D.5	10,5	8039,9	10,6	10,3	10,5
12c. Turto mokesčiai	D.91	0,02	14,0	0,02	0,02	0,02
13. Socialinio draudimo įmokos	D.61	10,5	8145,2	10,7	10,8	10,8
14. Pajamos iš turto	D.4	0,5	241,6	0,3	0,3	0,3
15. Kitos		4,4	3552,5	4,7	4,8	4,2
16 = 6. Visos pajamos	OTR	37,0	28871,8	38,0	38,0	37,7
Pajamos iš mokesčių ir įmokų (D.2 + D.5 + D.61 + D.91 – D.995)		32,1	25067,7	33,0	32,9	33,1
Išlaidos						
17. Atlygis darbuotojams + tarpinis vartojimas	D.1+P.2	15,6	12385,7	16,3	16,2	15,9
17a. Atlygis darbuotojams	D.1	10,5	8283,2	10,9	10,9	10,5
17b. Tarpinis vartojimas	P.2	5,0	4102,5	5,4	5,3	5,4
18. Socialinės išmokos (18 = 18a + 18b)	D.6M	15,0	12029,7	15,8	15,9	16,1
iš kurių nedarbo išmokos		0,5	404,1	0,5	0,5	0,5
18a. Socialiniai pervedimai natūra	D.632	2,0	1521,6	2,0	2,0	2,0
18b. Socialinės išmokos, išskyrus socialinius pervedimus natūra	D.62	13,0	10508,0	13,8	13,9	14,1
19 = 9. Palūkanų mokėjimas	D.41	0,5	493,1	0,6	0,9	1,0
20. Subsidijos	D.3	0,8	234,2	0,3	0,3	0,3
21. Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas	P.51G	4,1	3185,9	4,2	3,9	3,4
22. Kapitalo pervedimai	D.9	0,9	773,1	1,0	0,8	0,7
23. Kitos		2,1	1934,9	2,5	2,5	2,3
24 = 7. Visos išlaidos	OTE	38,9	31036,6	40,9	40,5	39,8

Šaltinis: Finansų ministerija.

Pastabos: Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detalizuotais duomenimis. ESS^{*}2010 – Europos sąskaitų sistema 2010.

7 lentelė. Vidutinio laikotarpio struktūriniai balanso rodikliai

Rodiklio pavadinimas	BVP procentas			
	2023 metai	2024 metai	2025 metai	2026 metai
1. BVP augimas / grandinė susietos apimtys augimas	-0,4	1,7	2,9	2,9
2. Valdžios sektoriaus grynasis skolinimas (+) / skolinimasis (-)	-1,9	-2,9	-2,5	-2,1
3. Palūkanos	0,5	0,6	0,9	1,0
4. Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės	-0,1	0,0	0,0	0,0
5. Produkcijos atotrūkis nuo potencialo	-1,9	-2,3	-1,3	-0,3
6. Ciklinė biudžeto dedamoji	-0,8	-0,9	-0,5	-0,1
7. Balansas, pakoreguotas pagal ciklą (2 – 6)	-1,2	-1,9	-2,0	-2,0
8. Struktūrinis balanso rodiklis (7 – 4)	-1,0	-2,0	-1,9	-2,0
9. Pirminis struktūrinis valdžios sektoriaus balansas	-0,6	-1,3	-1,0	-1,0
10. Pirminio struktūrinio valdžios sektoriaus balanso pokytis	0,2	-0,8	0,3	0,1

Šaltinis: Finansų ministerija.

Pastaba: Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detalizuotais duomenimis.

3. 2024 metų valstybės biudžeto rodiklių perklasifikavimai

8 lentelė. 2024 metų valstybės biudžeto rodiklių perklasifikavimai, atliekami valdžios sektoriaus balanso rodiklių perskaičiuojant pagal Europos sąskaitų sistemą (ESS'2010)

Rodiklis	mln. eurų
Pajamų korekcijos iš viso:	53,0
Iš jų:	
pridėtinės vertės mokestis, akcizai, gyventojų pajamų mokestis	55,3
kitos	-2,3
Išlaidų korekcijos iš viso:	250,2
Iš jų:	
sumokėtų ir priskaičiuotų palūkanų skirtumas	72,9
korekcija dėl SODRA ir VB dotacijų vertinimo kaupiamuoju principu	-12,7
krašto apsaugos srities išlaidos karinei įrangai ir atsargoms įsigyti vertinimo kaupiamuoju principu	200,2
kitos	-10,2

Šaltinis: Finansų ministerija.

Pastaba: Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detalizuotais duomenimis. Teigiama korekcija reiškia pajamų arba išlaidų didėjimą; neigiama korekcija reiškia pajamų arba išlaidų mažėjimą.

4. Vidutiniu laikotarpiu numatomų fiskalinių rizikų sąrašas ir projekcijų jautrumo analizė

Valdžios sektoriaus fiskaliniai rodikliai 2024 metais ir kitais vidutinio laikotarpio metais gali keistis, palyginti su šioje Apžvalgoje pateiktomis jų reikšmėmis, pasireiškus lentelėje nurodytoms rizikoms.

9 lentelė. Vidutinio laikotarpio fiskalinių rizikų sąrašas

Rizika	Rizikos šaltinis	Rizikos laipsnis	Rizikos pasireiškimo tikėtinumumas
Geopolitinės situacijos pokyčiai	Geopolitinei įtampai išliekant ar stiprėjant, gali didėti saugumo (taip pat ir kibernetinio) ir gynybos stiprinimo poreikiai, kas lemtų didesnes valdžios sektoriaus išlaidas	aukštas	aukštas
Krašto apsaugos išlaidų duomenų statistinės korekcijos	Karinės įrangos, ginklų ir atsargų įsigijimo išlaidų prognozių ir faktinių duomenų, valdžios sektoriaus finansų statistikoje vertinamų kaupiamuoju principu (pagal ESA), reikšmingi skirtumai gali didinti arba mažinti valdžios sektoriaus išlaidas	aukštas	aukštas
Politinis ciklas	Patiriamas spaudimas priimti ilgalaikius įsipareigojimus gali didinti valdžios sektoriaus išlaidas, jeigu nebus numatyti nauji tvarūs pajamų šaltiniai šioms ilgalaikiams įsipareigojimams vykdyti	aukštas	aukštas
EGADP plano įgyvendinimas	Jeigu EGADP plano įgyvendinimo metu dalis plane numatytų rodiklių nebūtų pasiekti ir dalies EGADP dotacijos lėšų nebūtų gauta, dėl to valdžios sektoriaus balansas gali blogėti, palyginti su planuojamu	aukštas	aukštas
Parama Ukrainai	Prisijungus prie TVF suteikto finansinio užtikrinimo dėl Ukrainos įsipareigojimų TVF vykdymo bei pagalbos Ukrainai, gali kilti papildomi finansiniai įsipareigojimai	vidutinis	aukštas
Valstybės valdomų įmonių veikla	Veiklos rezultatų gerėjimas arba blogėjimas gali didinti arba mažinti į valstybės biudžetą sumokamų dividendų sumas	vidutinis	vidutinis
Pasaulio finansų rinkų sąlygos	Pokyčiai pasaulio finansų rinkose gali didinti Vyriausybės skolinimosi sąnaudas	vidutinis	vidutinis
Stichinės nelaimės	Dėl liūčių, gaisrų, sausrų, epidemijų padarinių viešajam ir/arba privačiajam sektoriui mažinimo priemonių taikymo gali didėti valdžios sektoriaus išlaidos ir/ar mažėti pajamos	vidutinis	vidutinis
Demografiniai pokyčiai	Besikeičianti visuomenės amžiaus struktūra, geresnis arba blogesnis, nei laukta, migracijos balansas valdžios sektoriaus balansą gali paveikti tiek teigiamai, tiek neigiamai	vidutinis	vidutinis
Indėlių ir investicijų draudimas	Įvykus kredito įstaigų bankrotui didėtų centrinės valdžios išlaidos dėl įsipareigojimų indėlininkams vykdymo	vidutinis	vidutinis
COVID-19 pandemijos raida	Pasikartojus COVID-19 viruso sukeltos ligos protrūkiui, gali tekti skirti papildomų lėšų, skirtų su COVID-19 susijusioms priemonėms finansuoti. Dėl to didėtų valdžios sektoriaus išlaidos	žemas	žemas

Šaltinis: Finansų ministerija

Lietuvos ekonomika yra maža ir atvira, todėl prekybos partnerių ekonominė padėtis ir ateities perspektyvos daro didelę įtaką Lietuvos ūkio raidai. Vidutiniu laikotarpiu ekonominė raida, palyginti su numatyta ERS, paskelbtame 2023 m. rugsėjo 11 d., gali būti spartesnė arba lėtesnė. Tvyrant itin dideliu neapibrėžtumui egzistuoja nukrypimo nuo ERS rizika, kuri iš esmės kyla dėl išorinių veiksnių. Todėl buvo atlikti techniniai skaičiavimai ir sudaryti alternatyvūs scenarijai, darant prielaidą, kad BVP augimas atitinkamais vidutinio laikotarpio metais bus 1 procentiniu punktu mažesnis nei ERS (pesimistinis scenarijus), ir darant prielaidą, kad BVP augimas atitinkamais vidutinio laikotarpio metais bus 1 procentiniu punktu didesnis nei ERS (optimistinis scenarijus).

10 lentelė. Alternatyvūs scenarijai

Rodiklio pavadinimas	2024 metai	2025 metai	2026 metai
Ekonominės raidos scenarijus			
BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, procentais	1,7	2,9	2,9
BVP to meto kainomis, mln. eurų	75944,9	80011,1	84224,2
BVP to meto kainomis pokytis, procentais	4,7	5,4	5,3
Pesimistinis scenarijus			
BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, procentais	0,7	1,9	1,9
BVP to meto kainomis, mln. eurų	75209,3	79245,3	83418,1
BVP to meto kainomis pokytis, procentais	3,7	4,3	4,3
Optimistinis scenarijus			
BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, procentais	2,7	3,9	3,9
BVP to meto kainomis, mln. eurų	76680,2	80776,8	85030,0
BVP to meto kainomis pokytis, procentais	5,7	6,4	6,3

Šaltinis: Finansų ministerija.

Vidutiniu laikotarpiu rinkoje 1 procentiniu punktu padidėjus kintamosioms ir fiksuotosioms palūkanų normoms, mokėtinos už centrinės valdžios priimtus naujus įsipareigojimus palūkanos 2024–2026 metais padidėtų atitinkamai 26,6 mln. eurų, 92,9 mln. eurų ir 135,7 mln. eurų, tai yra vidutiniškai po 10,4 bazinius punktus BVP per metus.

Sumažėjus (padidėjus) BVP augimui 1 procentiniu punktu, valdžios sektoriaus pajamos sumažėtų (padidėtų) vidutiniškai apie 0,4 proc. BVP.

11 lentelė. Pajamų ir centrinės valdžios mokėtinų palūkanų jautrumo analizė

Rodiklio pavadinimas	2024 metai	2025 metai	2026 metai
Valdžios sektoriaus pajamų padidėjimas arba sumažėjimas pasitvirtinus pesimistiniam arba optimistiniam scenarijui, mln. eurų	282,4	293,8	306,6
Valdžios sektoriaus balanso pokytis dėl pajamų pokyčio pasitvirtinus pesimistiniam arba optimistiniam scenarijui, proc. BVP	0,38	0,37	0,37
Mokėtinų centrinės valdžios palūkanų pokytis, 1 procentiniu punktu padidėjus (sumažėjus) kintamosioms ir fiksuotosioms palūkanų normoms, mln. eurų	26,6 (-26,6)	92,9 (-92,9)	135,7 (-135,7)
Valdžios sektoriaus balanso pokytis, atitinkamai padidėjus (sumažėjus) mokėtinoms centrinės valdžios palūkanoms, proc. BVP	0,0	0,1 (-0,1)	0,2 (-0,2)

Šaltinis – Finansų ministerija.

Pastaba. Pajamų jautrumas vertintas pagal lentelėje „Alternatyvūs scenarijai“ pateiktus duomenis.

5. Valdžios sektoriaus finansų ilgalaikio tvarumo perspektyvos

Europos Komisijos 2023 metų pavasarį atliktas Lietuvos valdžios sektoriaus finansų ilgalaikio tvarumo vertinimas rodo mažą tvarumo riziką, palyginti su vidutine rizika beveik metais anksčiau atlikto vertinimo metu.^{13 14} Ilgalaikio valdžios sektoriaus finansų tvarumo rodiklio, rodančio reikalingą pirminio struktūrinio balanso gerinimą (procentiniais punktais BVP) siekiant stabilizuoti skolos ir BVP santykį, reikšmė sumažėjo nuo 2,5 iki 1,8 bei nebesiekia vidutinės tvarumo rizikos ribos, lygios 2. 2023 m. Europos Komisijos ataskaitoje vertinamas dar vienas ilgalaikio tvarumo rodiklis, žymintis pirminio balanso gerinimą, reikalingą, kad skolos ir BVP santykis 2070 metais neviršytų 60 procentų BVP. Šio rodiklio reikšmė Lietuvai yra 1,3 bei taip pat nesiekia minėtos vidutinės tvarumo rizikos ribos.

¹³ Europos Komisija, Debt Sustainability Monitor 2022, 2023 m. balandis, https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2022_en.

¹⁴ Europos Komisijos 2022 gegužės 23 d. dokumentas (85 psl.), <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/273e9184-da85-11ec-a95f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-269898635>.

Finansų ministerija 2023 m. rugsėjo mėnesį paskelbė „Valdžios sektoriaus ir finansų tvarumo vertinimo ataskaitą“.¹⁵ Tarp ataskaitoje sumodeliuotų scenarijų, mažiausiai tvarūs yra tie, pagal kuriuos didėjančios valdžios sektoriaus išlaidos nėra padengtos tvariais pajamų šaltiniais. Pagal fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi scenarijų ar kitus scenarijus, kai didesnis teikiamų viešųjų gėrybių bei paslaugų kiekis suderinamas su didesniu valdžios sektoriaus pajamų ir BVP santykiu, ilgalaikio fiskalinio tvarumo rizika vertinama kaip maža. Tačiau be papildomų pajamų priemonių, siekiant pirminių išlaidų ir BVP santykio konvergencijos su ES vidurkiu ar įtraukus papildomus visuomenės senėjimo kaštus, fiskalinio tvarumo rizika būtų vidutinė arba didelė. Remiantis šiomis ataskaitos išvadomis, pažymėtina, kad 2024 ir vėlesnių metų biudžetais prisiimant ilgalaikius įsipareigojimus, bet tuo pačiu nedidinant perskirstomos per biudžetą BVP dalies, gali pablogėti valdžios sektoriaus finansų tvarumo rodiklių įverčiai.

6. Europos Komisijos parengtų Lietuvos makroekonominių ir fiskalinių rodiklių prognozių ir Finansų ministerijos parengto ekonominės raidos scenarijaus bei vidutinio laikotarpio fiskalinių rodiklių projekcijų palyginimas

Finansų ministerijos ERS projekcijos, paskelbtos 2023 m. rugsėjo 11 d., parengtos naudojant naujausius statistinius duomenis ir kitą iki 2023 m. rugpjūčio 31 d. gautą informaciją.

12 lentelė. Naujausių žinomų Finansų ministerijos, Europos Komisijos parengtų makroekonominių pagrindinių rodiklių projekcijų palyginimas

		Finansų ministerija (2023 metų rugsėjis)	Europos Komisija (2023 metų gegužė)
BVP palyginamosiomis kainomis pokytis, proc.	2023	-0,4	0,5
	2024	1,7	2,7
BVP defliatoriaus pokytis, proc.	2023	9,0	10,4
	2024	2,9	3,1
BPKF pokytis, proc.	2023	7,5	2,7
	2024	3,5	4,5
Namų ūkių vartojimo išlaidų pokytis, proc.	2023	0,3	0,1 ¹
	2024	3,1	3,1 ¹
Suderinto vartotojų kainų indekso pokytis, proc.	2023	9,0	9,2
	2024	2,9	2,2
Nedarbo lygis, proc.	2023	6,9	6,6
	2024	6,6	6,5
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	2023	12,1	10,4 ²
	2024	6,5	6,2 ²

Šaltinis – Finansų ministerija; Europos Komisijos 2023 m. gegužės mėn. prognozės

¹ Privatus vartojimas (pokytis, proc.), susidedantis iš namų ūkių ir nepelno institucijų, aptarnaujančių namų ūkius, vartojimo išlaidų.

² Atlygis vienam darbuotojui

Finansų ministerijos parengtos fiskalinių rodiklių projekcijos, pateiktos Apžvalgoje, yra parengtos naudojant iki 2023 m. rugsėjo 10 d. paskelbtus statistinius duomenis, 2023 m. rugsėjo 11 d. paskelbto Finansų ministerijos parengto ERS duomenis, taip pat kitą iki spalio 3 dienos gautą informaciją iš valdžios sektoriui priskiriamų subjektų (Valstybinio socialinio

¹⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministerija, 2023 m. rugsėjis, „Valdžios sektoriaus skolos ir finansų tvarumo vertinimo ataskaita“,

[https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Vald%C5%BEios%20sektoriaus%20skolos%20ir%20finans%C5%B3%20tvarumo%20vertinimo%20atskaita\(1\).pdf](https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/Vald%C5%BEios%20sektoriaus%20skolos%20ir%20finans%C5%B3%20tvarumo%20vertinimo%20atskaita(1).pdf).

draudimo fondo, Privalomojo sveikatos draudimo fondo, valstybės įmonės „Indėlių ir investicijų draudimas“, Krašto apsaugos ministerijos ir kitų).

13 lentelė. Naujausių žinomų Finansų ministerijos ir Europos Komisijos parengtų valdžios sektoriaus pagrindinių rodiklių projekcijų palyginimas

Proc. BVP	Metai	Institucijos pavadinimas	
		Finansų ministerija (2023 metų spalio)	Europos Komisija (2023 gegužė)
Valdžios sektoriaus balansas	2023	-1,9	-0,6
	2024	-2,9	-1,7
Struktūrinis balanso rodiklis	2023	-1,0	-0,4
	2024	-2,0	-0,6

Šaltinis – Finansų ministerija; Europos Komisijos 2023 m. gegužės mėn. prognozės

Finansų ministerijos ir Europos Komisijos projekcijų rengimo laiko nesutapimas lemia 2023 metų gegužės mėnesio Europos Komisijos ir 2023 metų spalio mėnesio Finansų ministerijos paskelbtų projekcijų skirtumą.

III. 2024–2026 METŲ VALSTYBĖS BIUDŽETO IR SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ KONSOLIDUOTOS VISUMOS PLANUOJAMI RODIKLIAI

Kartu su 2024 metų valstybės biudžeto projektu teikiamu Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu tvirtinami 3 biudžetinių metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos (neįskaitant savivaldybių biudžetams skirtų valstybės biudžeto asignavimų) planuojami rodikliai – pajamos ir asignavimai.

14 lentelė. 2024–2026 metų valstybės biudžeto (VB) ir savivaldybių biudžetų (SB) konsoliduotos visumos pagrindiniai rodikliai, mln. eurų

	2023 m. planas	2024 m. projektas	2024 m., palyginti su 2023 m.		2025 m. projektas	2025 m., palyginti su 2024 m.		2026 m. projekt as	2026 m., palyginti su 2025 m.	
			+/-	%		+/-	%		+/-	%
			PAJAMOS							
VB ir SB konsoliduotos visumos pajamos (su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis)	18 656,4	20 619,9	1 963,5	10,5%	21 324,1	704,2	3,4%	22 352,8	1 028,7	4,8%
iš jų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	3 144,4	2 486,9	-657,5	-20,9%	2 555,8	68,9	2,8%	2 435,7	-120,1	-4,7%
VB ir SB konsoliduotos visumos pajamos (be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų)	15 512,0	18 132,9	2 620,9	16,9%	18 768,3	635,4	3,5%	19 917,1	1 148,8	6,1%

	2023 m. planas	2024 m. projektas	2024 m., palyginti su 2023 m.		2025 m. projektas	2025 m., palyginti su 2024 m.		2026 m. projekt as	2026 m., palyginti su 2025 m.	
			+/-	%		+/-	%		+/-	%
ASIGNAVIMAI										
VB ir SB konsoliduotos visumos asignavimai (su ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis)	21 841,8	24 216,7	2 374,9	10,9	25 363,5	1 146,8	4,7	25 526	162,5	0,6
<i>iš jų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos</i>	3 566,4	3 173,6	-392,8	-11	3 368,2	194,6	6,1	2 855,0	-513,2	-15,2
VB ir SB konsoliduotos visumos asignavimai (be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų)	18 275,4	21 043,1	2 767,7	15,1	21 995,3	952,2	4,5	22 671	675,7	3,1

Pokyčiai dėl naujų ekonomikos politikos prioritetų

Planuojami 2024 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos asignavimai, palyginti su Lietuvos Respublikos Seimo patvirtintais 2023, 2024 ir 2025 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos planuojamais rodikliais (2022 m. lapkričio 22 d. Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas Nr. XIV-1557) yra 2 374,9 mln. eurų didesni. Pagrindinės pokyčio priežastys:

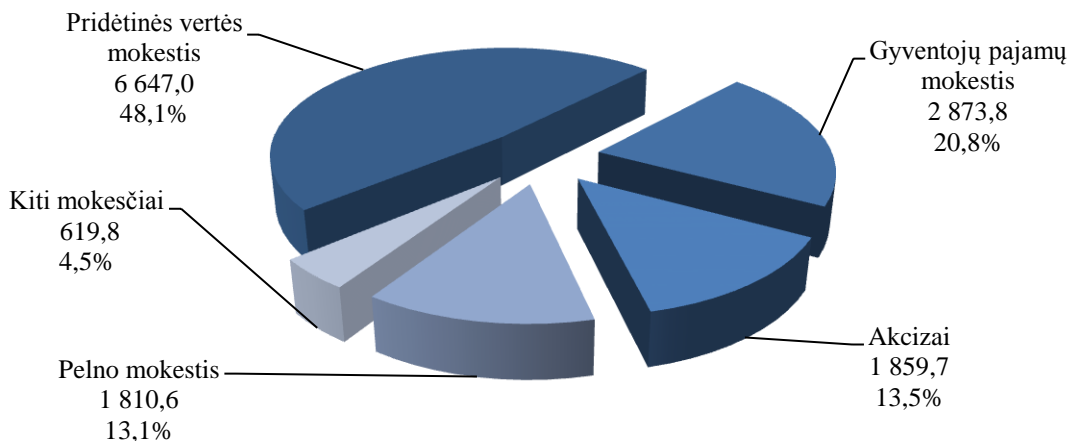
- užtikrinti įsipareigojimų vykdymą pagal priimtus teisės aktus (valstybinio socialinio draudimo bendrajai pensijos daliai finansuoti, įskaitant spartesnę indeksavimą, socialinės paramos išmokų ir jų bazinių dydžių padidėjimui ir indeksavimui, gynybai finansuoti, siekiant išlaikyti 2,52 procento BVP, Karinio mobilumo paketui, pervesti ES nuosavus išteklius);

- didinti dirbančiųjų pajamas (mokytojų, dėstytojų, mokslininkų ir kitų pedagoginių darbuotojų, statutinių pareigūnų, prokurorų, savivaldybių ugniagesių, kultūros įstaigų ir meno darbuotojų, medikų, socialinės apsaugos ir darbo srities darbuotojų pajamoms padidinti, neapmokestinamajam pajamų dydžiui, minimaliajai mėnesinei algai ir su tuo susijusiems minimaliems koeficientams padidinti, pirmajam valstybės tarnybos reformos etapui tęsti ir užtikrinti poreikį dėl stažo už tarnybą Lietuvos valstybei).

IV. VALSTYBĖS BIUDŽETO PAJAMOS

Prognozuojama, kad 2024 metais valstybės biudžeto pajamos, neįskaitant ES ir kitų tarptautinės finansinės paramos lėšų, sieks 14 521,7 mln. eurų, t. y. bus 7,4 procento didesnės, nei numatoma gauti šiemet.

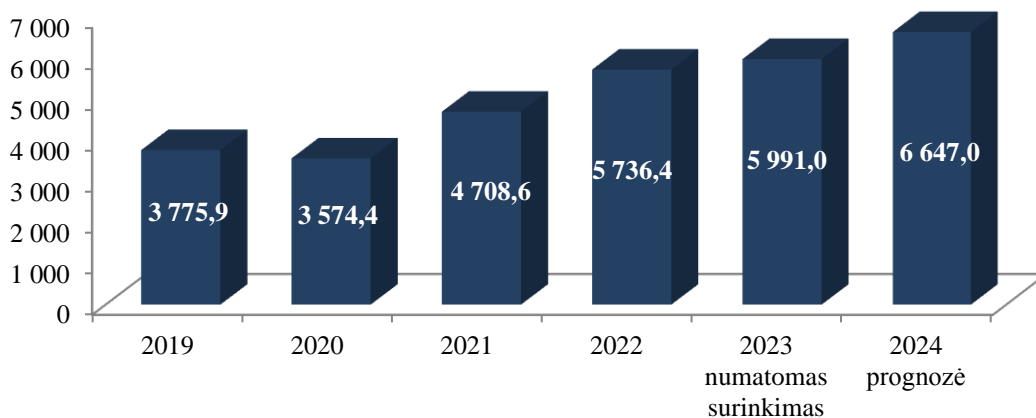
Prognozuojama, kad iš 4 pagrindinių mokesčių (pridėtinės vertės, gyventojų pajamų, akcizų ir pelno), kurie sudaro 90,8 procento valstybės biudžeto pajamų be ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, bus gauta 13 191 mln. eurų, arba 8,1 procento daugiau, nei numatoma gauti 2023 metais.

1 pav. 2024 metų valstybės biudžeto mokesstinės pajamos, mln. eurų ir proc. dalis nuo visų valstybės biudžeto mokesčių pajamų

1. Pajamos iš pridėtinės vertės mokesčio

2024 m. biudžete prognozuojamos pajamos iš pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) sudaro 6 647 mln. eurų (45,8 procento visų valstybės biudžeto pajamų (be ES lėšų), ir 8,8 procento BVP to meto kainomis).

2 pav. Pajamų iš PVM dinamika, mln. eurų

Pajamos iš PVM yra prognozuojamos atsižvelgiant į 2023 metų numatomą PVM surinkimą ir į projektuojamą galutinio vartojimo išlaidų dinamiką – įvertinta, kad galutinio vartojimo išlaidos 2024 metais nominaliai didės 6 procentais. Taip pat buvo atsižvelgta į

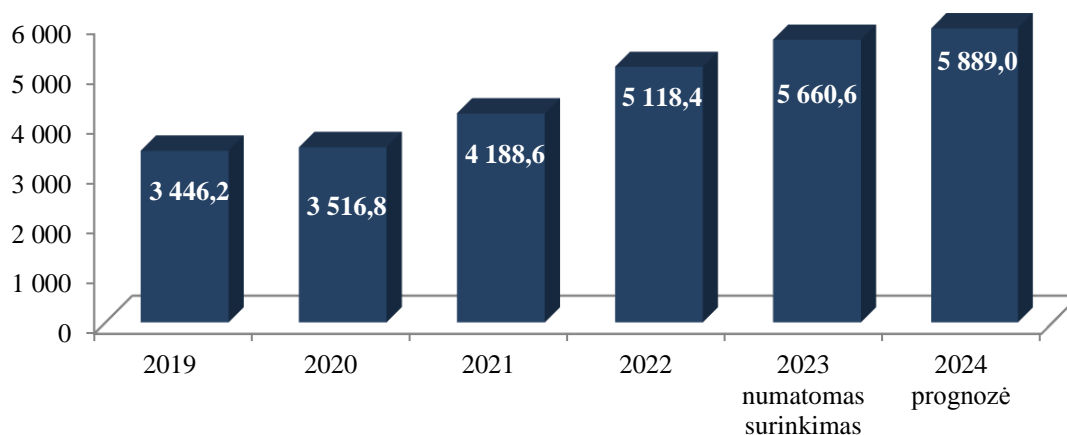
grąžintino (įskaitytino) PVM sumos ir nesumokėtos PVM sumos (įsiskolinimo valstybei) pokyčių įtaką pajamoms iš PVM. Prognozuojant pajamas iš PVM įvertinti 2024 metais galiosiančių šio mokesčio lengvatų bei PVM kompensavimo už šildymą, tiekiamą gyventojams, poveikiai.

2. Pajamos iš gyventojų pajamų mokesčio

2024 metais į valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos biudžetą prognozuojama gauti 5 889 mln. eurų pajamų iš gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM), arba 32,5 procento visų pajamų (be ES) ir 7,8 procento BVP to meto kainomis.

Pajamos iš GPM 2024 metams prognozuojamos atsižvelgiant į 2023 metais numatomą GPM surinkimą, į įplaukų iš GPM santykio su darbo užmokesčio fondu dinamiką bei į 2024 metams projektuojamą 6,8 proc. metinio darbo užmokesčio fondo augimą. Taip pat yra įvertintos GPM, sumokėto nuo su darbo santykiais nesusijusių pajamų, tendencijos bei gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimo projektu (teikiamu kartu su biudžeto projektu) teikiamo siūlymo nuo 2024 metų didinti neapmokestinamąjį pajamų dydį poveikis pajamoms.

Šio mokesčio dalis, tenkanti valstybės biudžetui 2024 metais sudarys 48,89 procento. Į valstybės biudžetą prognozuojama gauti 2 873,8 mln. eurų pajamų iš GPM (19,8 procento visų valstybės biudžeto pajamų (be ES lėšų) ir 3,8 procento BVP to meto kainomis). Valstybės biudžetui tenkanti dalis yra skaičiuojama nuo visų prognozuojamų pajamų iš GPM į valstybės ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos biudžetą, išskyrus fiksuoto dydžio GPM, mokamą už pajamas gaunamas iš veiklos, kuria verčiamasi turint verslo liudijimą – šios pajamos įskaitomos tiesiogiai į savivaldybių biudžetus.

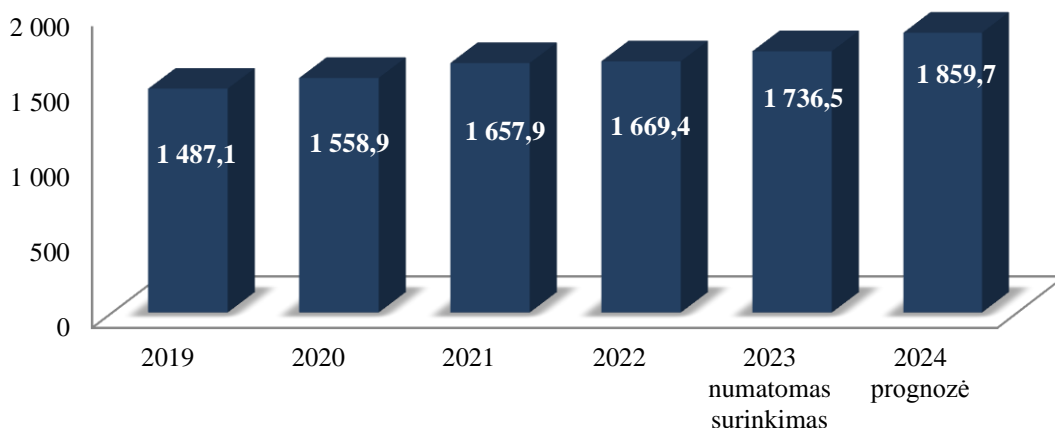
3 pav. Valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų konsoliduotos visumos pajamų iš GPM dinamika, mln. eurų

2. Pajamos iš akcizų

2024 metais valstybės biudžeto projekte prognozuojamos pajamos iš akcizų sudaro 1 859,7 mln. eurų (12,8 procento visų valstybės biudžeto pajamų (be ES lėšų) ir 2,4 procento BVP to meto kainomis).

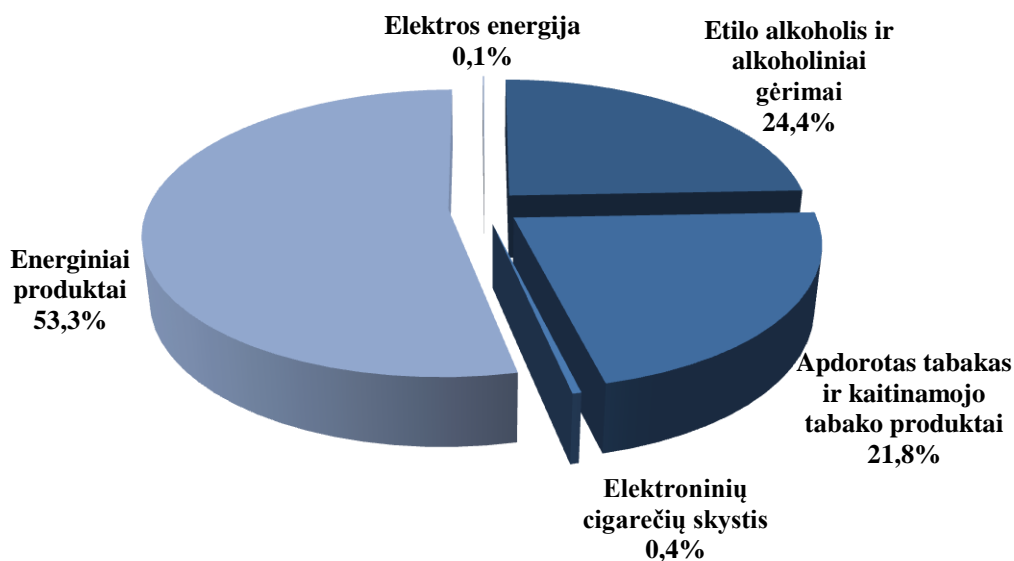
Šio mokesčio prognozė sudaryta atsižvelgiant į numatomus akcizais apmokestinamų prekių pardavimus 2023 metais ir į prognozuojamus pardavimų pasikeitimus 2024 metais, remiantis šių prekių pardavimų ir jiems įtakos galinčių turėti veiksnių (tokių kaip kainos, perkamoji galia, vartojimo įpročiai ir pan.) tarpusavio priklausomybės dinamiką.

Prognozuojant akcizų pajamas taip pat atsižvelgta į priimtus akcizų tarifų pokyčius: didinimą etilo alkoholiui ir alkoholiniams gėrimams, tabako produktams ir elektroninių cigarečių skysčiui bei gazoliams (įskaitant naudojamus šildymui), akcizų lengvatų šildymui naudojamoms suskystintoms naftos dujoms, akmens anglims, koksui ir lignitui, biodegalams panaikinimą, akcizų lengvatos moksliniams tyrimams skirtam etilo alkoholiui įvedimą, durpių apmokestinimą.

4 pav. Pajamų iš akcizų dinamika, mln. eurų

Prognozuojama, kad 2024 metais didžiausią pajamų iš akcizų dalį (53,3 procento) sudarys akcizai už energinius produktus, atitinkamai akcizų už etilo alkoholį ir alkoholinius gėrimus pajamos sudarys 24,4 procento, už apdorotą tabaką ir kaitinamojo tabako produktus – 21,8 procento, už elektroninių cigarečių skystį – 0,4 procento, už elektros energiją – 0,1 procento visų akcizų pajamų.

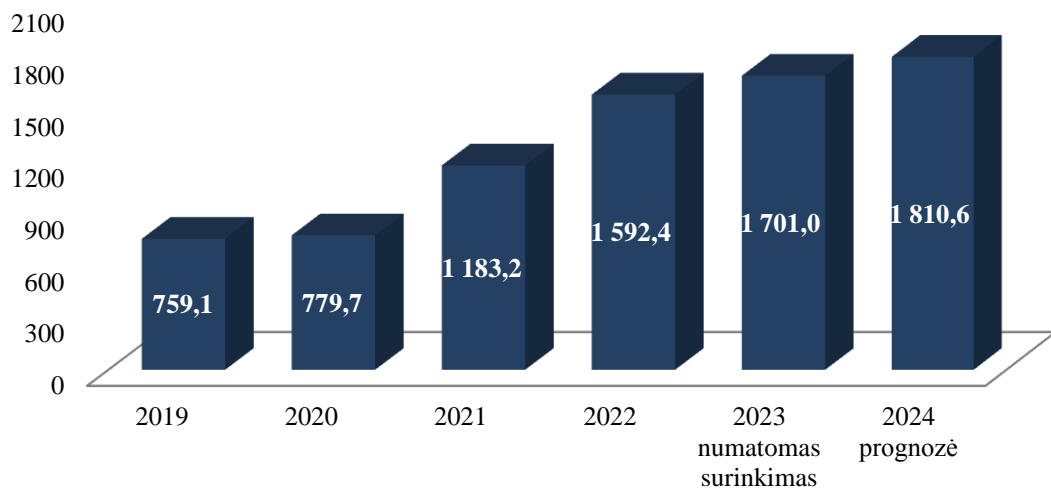

5 pav. 2024 metais prognozuojamų pajamų iš akcizų struktūra, proc.

3. Pajamos iš pelno mokesčio

Iš pelno mokesčio 2024 metais prognozuojama gauti 1 810,6 mln. eurų pajamų, arba 12,5 procento visų valstybės biudžeto pajamų (be ES lėšų), ir 2,4 procento BVP to meto kainomis.

Prognozuojant 2024 metų pajamas iš pelno mokesčio atsižvelgta į 2023 metais numatomas gauti pelno mokesčio pajamas, projektuojamus nominalaus BVP pokyčius (2023 metais nominalus BVP augimas 8,6 procento, o 2024 metais 4,7 procento), įmonių avansinio pelno mokesčio mokėjimų dinamiką bei prognozuojamų netekimų dėl taikomų lengvatų poveikį.

6 pav. Pajamų iš pelno mokesčio dinamika, mln. eurų

4. Pajamų netekimai dėl taikomų lengvatų

Prognozuojama, kad dėl 2024 metais galiosiančių 4 pagrindinių mokesčių lengvatų ir specialiųjų sąlygų, kurios nėra privalomos pagal Europos Sąjungos teisę ir kurias įvertinti galima pagal turimus duomenis, pajamų iš mokesčių netekimai sudarys apie 3 297,3 mln. eurų. Daugiausia pajamų bus negauta iš GPM – 2 150,8 mln. eurų (į valstybės ir savivaldybių biudžetus). Pelno mokesčio pajamos 2024 metais bus mažesnės 506,6 mln. eurų, o PVM ir akcizų pajamos dėl galiosiančių lengvatų bus mažesnės atitinkamai 323,7 mln. eurų ir 316,2 mln. eurų.

15 lentelė. Pajamų iš mokesčių netekimai dėl taikomų lengvatų (GPM atveju į valstybės ir savivaldybių biudžetus), mln. eurų

MOKESTIS	mln. eurų
PRIDĖTINĖS VERTĖS MOKESTIS, iš viso:	323,7
Dėl lengvatinio 5 proc. PVM tarifo, taikomo vaistams ir medicinos pagalbos priemonėms, kai šių prekių įsigijimo išlaidos visiškai ar iš dalies kompensuojamos Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo nustatyta tvarka, neįgalųjų techninės pagalbos priemonėms ir jų remontui, receptiniams nekompensuojamiems vaistams.	161,1
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo šilumos energijai, tiekiamai gyvenamosioms patalpoms šildyti, į gyvenamąsias patalpas tiekiamam karštam vandeniui arba šaltam vandeniui karštam vandeniui paruošti ir šilumos energijai, sunaudotai šiam vandeniui pašildyti	68,8
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo keleivių vežimo nustatytais reguliaraus susisiekimo maršrutais paslaugoms, taip pat keleivių bagažo vežimo paslaugoms	32,6
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo apgyvendinimo paslaugoms	28,2
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo knygoms ir neperiodiniams informaciniams leidiniams	16,8
Dėl lengvatinio 5 proc. PVM tarifo, taikomo laikraščiams, žurnalams ir kitiems periodiniams leidiniams, išskyrus erotinio ir (ar) smurtinio pobūdžio arba profesinės etikos nesilaikančius leidinius	6,1
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo buitiniams energijos vartotojams tiekiamoms malkoms ir medienos produktams, skirtiems kūrenti	6,2
Dėl lengvatinio 9 proc. PVM tarifo, taikomo meno ir kultūros įstaigų, meno ir kultūros renginių lankymui	3,9
AKCIZŲ MOKESTIS, iš viso:	316,2
Dėl mažesnio akcizų tarifo gamtinėms dujoms, naudojamoms kaip šildymui skirtas kuras, verslo reikmėms	71,8*
Dėl mažesnio akcizų tarifo žemės ūkio veikloje naudojamiems gazoliams	96,6
Dėl gamtinių dujų, tiekiamų buitiniams vartotojams, atleidimo nuo akcizų	60,2*
Dėl mažesnio akcizų tarifo šildymui skirtiems gazoliams	44,7
Dėl mažesnio akcizų tarifo vynui ir kitiems fermentuotiems gėrimams, kurių faktinė tūrinė etilo alkoholio koncentracija ne didesnė kaip 8,5 procento	15,9
Dėl gamtinių dujų, naudojamų mišriai šilumos ir elektros energijos gamybai, atleidimo nuo akcizų	6,6*
Dėl elektros energijos, kai ji pagaminta naudojant atsinaujinančius energijos šaltinius, atleidimo nuo akcizų	5

MOKESTIS	mln. eurų
Dėl gamtinių dujų, naudojamų kaip variklių degalai, atleidimo nuo akcizų	3,4
Dėl mažesnio akcizų tarifo mažųjų alaus daryklų pagamintam alui	3
Dėl mažesnio akcizų tarifo elektros energijai, naudojamai verslo reikmėms	2,3
Dėl elektros energijos, tiekiamos buitiniams vartotojams, atleidimo nuo akcizų	2
Dėl mažesnio akcizų tarifo gamtinėms dujoms, naudojamoms kaip šildymui skirtas kuras	1,1*
Dėl apdoroto tabako, jeigu jis sunaikinamas prižiūrint kompetentingai institucijai, atleidimo nuo akcizų	1
Dėl akcizais apmokestinamų prekių (alkoholiniai gėrimų, tabako produktų) atleidimo nuo akcizų, kai jos tiekiamos kaip atsargos laivams ir (arba) orlaiviams, vežantiems keleivius ir (arba) krovinius tarptautiniais maršrutais	1
Dėl etilo alkoholio, skirto moksliniams tyrimams, atleidimo nuo akcizų	1
Dėl mažesnio akcizų tarifo tarpiniams produktams, kurių faktinė tūrinė etilo alkoholio koncentracija ne didesnė kaip 15 procentų	0,6
GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESTIS, iš viso:	2 150,8
Dėl metinio NPD taikymo	1373,3
Dėl neapmokestinamų dienpinigių ir padidėjusių išlaidų kompensacijų darbuotojams	381,4
Dėl neapmokestinamų dovanų (gautų iš artimų giminaičių, taip pat darbdavio)	80
Dėl GPM kredito, taikomo individualios veiklos pajamoms (įskaitant vykdant apmokestinamąją žemės ūkio individualią veiklą)	80
Dėl GPM grąžinimų pagal gyventojų deklaruotas išlaidas pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 21 straipsnį	74,6
Dėl neapmokestinamų pajamų už Europos ekonominėje erdvėje parduotą turtą ir būstą	40
Dėl neapmokestinamų pajamų iš žemės ūkio veiklos (kompensacijos, tiesioginės išmokos, neapmokestinamos ne PVM mokėtojų pajamos iš žemės ūkio veiklos)	31,7
Dėl neapmokestinamų gyvybės draudimo išmokų ir grąžinamų įmokų, atitinkančių tam tikras sąlygas (išmokos pagal ilgalaikes draudimo sutartis, taip pat sutartis, kai naudos gavėjas yra beveik pensinio amžiaus ar neįgalus) bei neapmokestinamų išmokų iš pensijų fondų ir sumos, išmokamos išstojus iš pensijų fondo, atitinkančios tam tikras sąlygas, neapmokestinamų pensijų, pensijų anuitetų, rentų	28,1
Dėl neapmokestinamų darbuotojo naudai darbdavio mokamų draudimo įmokų už papildomą (savanorišką) sveikatos draudimą bei gyvybės draudimo įmokų ir pensijų įmokų	20
Dėl 5 proc. tarifo, taikomo ne individualios veiklos pajamoms, gautoms pardavus ar kitaip nuosavybėn perleidus netauriųjų metalų laužą	14
Dėl pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 17 straipsnį neapmokestinamų darbo pajamų (įskaitant jūrininkų pajamas už darbą laive, įregistruotame Europos ekonominės erdvės jūrų laivų registre)	13
Dėl neapmokestinamų loterijų laimėjimų iš Europos ekonominės erdvės valstybių	5
Dėl verslo liudijimų lengvatų	4,2
Dėl neapmokestinamų palūkanų už vertybinius popierius, indėlius ir suteiktus alternatyvaus finansavimo kreditus	3
Dėl neapmokestinamų pajamų, gautų teikiant paslaugas pagal paslaugų kvitą	1,2
Dėl neapmokestinamų pajamų iš finansinių priemonių pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn ar išvestinių finansinių priemonių realizavimo	0,6
Dėl neapmokestinamų pajamų už gyventojų surinktas miško gėrybes	0,2

MOKESTIS	mln. eurų
Dėl neapmokestinamų pajamų iš kooperatinės bendrovės pelno	0,2
Sporto, meno ir kitų konkursų tvarka skirtos premijos, mokamos iš valstybės ar savivaldybių biudžetų, meno kūrėjų organizacijų lėšų ar inicijuotos ne pelno siekiančių organizacijų	0,2
Sporto varžybų prizai, kai juos skiria sporto organizacijos	0,1
Dėl neapmokestinamų palūkanų už pavėluotą atsiskaitymą už žemės ūkio produkciją	0,0003
PELNO MOKESTIS, iš viso:	506,6
Dėl apmokestinamojo pelno sumažinimo dėl investicijų	153,5
Dėl 0 proc. pelno mokesčio tarifo pirmuoju mokestiniu ir 5 proc. pelno mokesčio tarifo kitais mokestiniais laikotarpiais vienetams, kurių vidutinis darbuotojų skaičius neviršija 10 ir pajamos neviršija 300 tūkst. eurų	73,5
Dėl atskaitomos suteiktos paramos ir labdaros sumos	35
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų kolektyvinio investavimo subjektų, rizikos ir privataus kapitalo subjektų pajamų, įskaitant dividendus ir kitą paskirstytąjį pelną, taip pat neapmokestinamų pajamų, įskaitant turto vertės padidėjimo pajamas, dividendus ir kitą paskirstytąjį pelną, gautų iš kolektyvinio investavimo subjektų	30
Dėl 3 kartus atskaitomų sąnaudų, patirtų atliekant mokslinius tyrimus ir vykdant eksperimentinę plėtrą	28,4
Dėl neapmokestinamų dividendų, Lietuvos įmonių gaunamų iš užsienio vienetų	25**
Dėl 5 proc. pelno mokesčio tarifo apmokestinamajam pelnui, gautam iš pagal autorių teisę saugomos kompiuterio programos ar patentabilumo kriterijus atitinkančio išradimo naudojimo, pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn	25
Dėl pagal Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamo turto vertės padidėjimo pardavus akcijas (jei ne trumpiau kaip 2 metus turėta daugiau kaip 10 procentų balsų suteikiančių akcijų)	20
Dėl neapmokestinamų dividendų, Lietuvos įmonių mokamų užsienio vienetams	20
Dėl pelno mokesčio lengvatos filmo ar jo dalies gamybai	17
Dėl laisvosios ekonominės zonos įmonių apmokestinamojo pelno sumai taikomų lengvatų	16
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų sveikatos priežiūros įstaigų pajamų už paslaugas, kurios finansuojamos iš Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšų	13
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamų tiesioginių ir kitų kompensacinių išmokų pajamų lygiui palaikyti, kurias gauna žemės ūkio veiklą vykdančios įmonės	12
Dėl 10 proc. pelno mokesčio tarifo, taikomo užsienio įmonėms išmokėtoms honorarų, palūkanų ir kompensacijų už autorių arba gretutinių teisių pažeidimą pajamoms, kurių šaltinis yra Lietuvos Respublikoje	11,7
Dėl pelno nesiekiančių vienetų apmokestinamojo pelno sumažinimo lėšomis, kurios tiesiogiai skiriamos viešuosius interesus tenkinančiai veiklai finansuoti	9
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnį neapmokestinamo iš neribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų (įskaitant rizikos ir privataus kapitalo subjektų) gauto pelno	5,5
Dėl Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnio nuostatas atitinkančių neapmokestinamų draudimo įmonių gautų gyvybės draudimo įmokų	4
Dėl kooperatinių bendrovių (kooperatyvų), kurių pajamos iš žemės ūkio veiklos sudaro daugiau kaip 50 proc. pajamų, apmokestinamajam pelnui taikomo 5 proc. tarifo	3
Dėl pelno mokesčio sumažinimo, kai dirba riboto darbingumo asmenys	2

MOKESTIS	mln. eurų
Dėl neapmokestinamų dividendų, Lietuvos įmonių mokamų kitoms Lietuvos įmonėms	2
Dėl neapmokestinamų užsienio įmonėms išmokėtų palūkanų pajamų, kurių šaltinis yra Lietuvos Respublikoje	1
Dėl pagal Pelno mokesčio įstatymo 561 straipsnį suteiktos galimybės perimti grupės įmonių nuostolį (vertinant tik iš užsienio įmonių perimtą nuostolį)	0

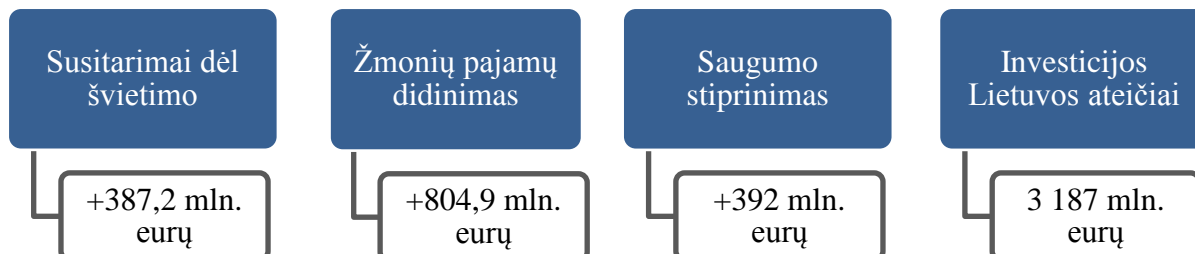
* Lengvatų įverčiai apskaičiuoti laikant, kad standartinis akcizų tarifas (atskaitos taškas) yra Lietuvos Respublikos akcizų įstatymo 59 straipsnyje gamtinėms dujoms nustatytas 23,6 euro už 1 MWh akcizų tarifas.

** Lengvatos įvertis apima ir pagal Europos Sąjungos teisę privalomos lengvatos dalį.

V. VALSTYBĖS BIUDŽETO ASIGNAVIMAI

1. Pagrindinės 2024 metų biudžeto projekto kryptys

Atsižvelgiant į geopolitinę situaciją ir jos poveikį globaliai ekonomikai, teikiamo 2024 metų biudžeto projekto (Įstatymo projekto 2 priedas) prioritetinės kryptys yra šios:

7 pav. Pagrindinės 2024 metų biudžeto kryptys ir joms siūlomi skirti papildomi asignavimai

Susitarimai dėl švietimo. 2024 metų biudžeto projektu siūloma didinti mokytojų, vadovų, dėstytojų, mokslininkų ir kitų pedagoginių ir neakademiinių darbuotojų atlyginimus, taip pat skirti lėšų moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, švietimo pagalbai stiprinti, profesiniam informavimui ir konsultavimui ir kt. reikmėms.

16 lentelė. Susitarimai dėl švietimo: papildomai skirti asignavimai, mln. eurų

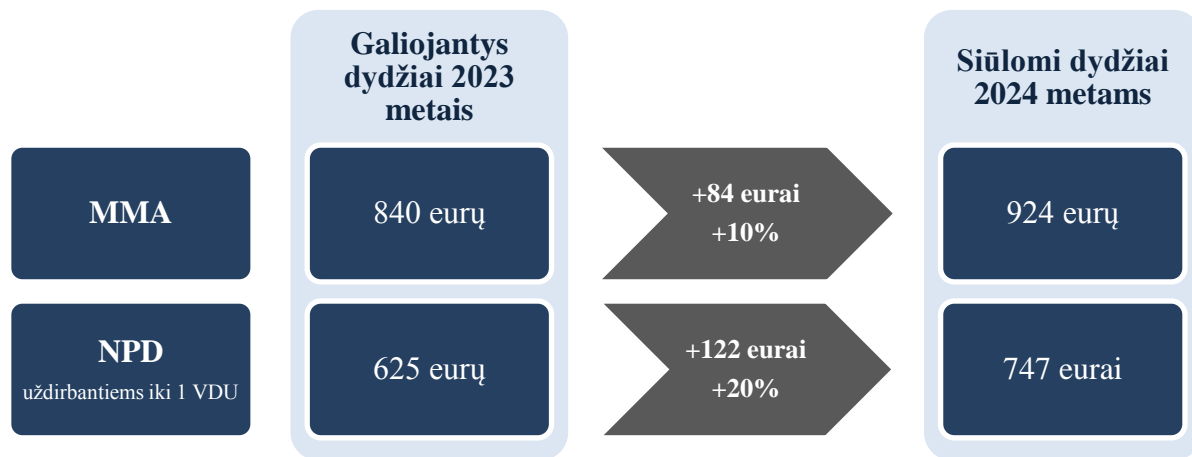
219,2	Mokytojų, vadovų ir kitų pedagoginių darbuotojų atlyginimų didinimui
84,4	Dėstytojų, mokslininkų ir neakademiinių darbuotojų atlyginimų didinimui
25,6	Pasirengimui pamokoms bendrojo ugdymo mokytojams, +3% nuo sausio 1 d.
21,5	Moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai
13,8	Didinti mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, nekontaktinių valandų skaičių etate
7,7	Įtraukiamam ugdymui (švietimo pagalbos specialistų pareigybėms ir specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių integravimui)
7,6	Profesiniam informavimui ir konsultavimui (ES projekto tęsimas – karjeros konsultantų pareigybėms)
7,4	Papildomoms pamokoms (gyvenimo įgūdžių, informatikos pamokos)

Žmonių pajamų didinimas. 2024 metų biudžeto projektu siūloma didinti dirbančių asmenų pajamas, socialinę paramą ir pensijų dydžius.

8 pav. Lėšų žmonių pajamų didinimui paskirstymas

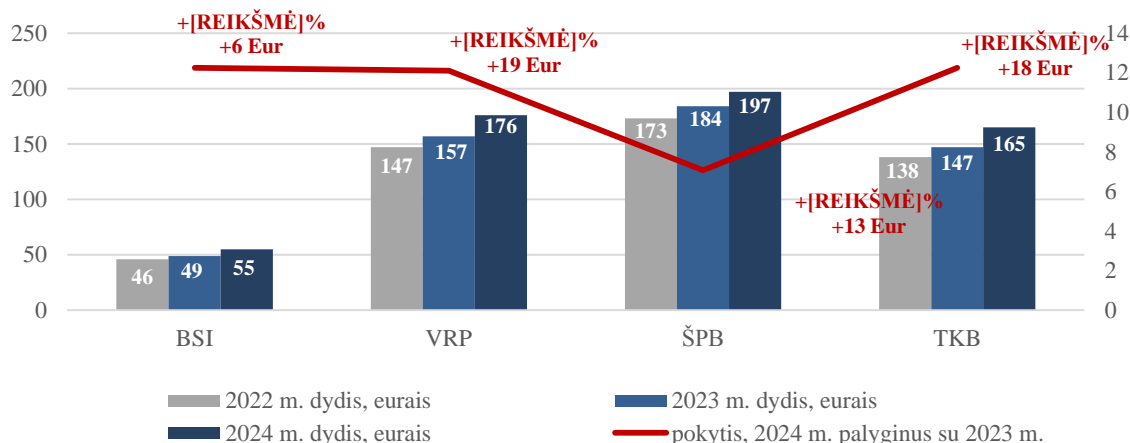
Dirbančiųjų asmenų pajamų didinimas. Siekiant didinti mažiausiai uždirbančių asmenų pajamas ir stiprinti paskatas dirbti, siūloma nuo metų pradžios padidinti minimaliąją mėnesinę algą (toliau – MMA) ir neapmokestinamąjį pajamų dydį (toliau – NPD) gyventojams, uždirbantiems iki vieno vidutinio darbo užmokesčio dydžio (žr. 9 paveikslėlyje). MMA ir su ja susijusiems mažiausiems koeficientams padidinti 2024 metų biudžeto projekte yra siūloma skirti papildomai 72,1 mln. eurų.

9 pav. Siūlomi MMA ir NPD pokyčiai

Taip pat biudžeto projektu siūloma skirti statutinių pareigūnų, prokurorų ir savivaldybių ugniagesių atlyginimų didinimui (+64,4 mln. eurų lyginant su 2023 metų biudžetu). Pirmajam valstybės tarnybos reformos etapui tęsti 2024 m. siūloma skirti 28,4 mln. eurų – teisėjų, politikų, valstybės pareigūnų ir valstybės įstaigų vadovų atlyginimų didinimui. Kultūros įstaigų ir meno darbuotojų atlyginimams didinti siūloma papildomai skirti 22,2 mln. eurų, o socialinės srities įstaigų darbuotojų – 6 mln. eurų. Valstybės tarnybos stažui mokėti biudžeto projekte siūloma skirti 2,7 mln. eurų. Kitiems sprendimams, didinantiems darbo užmokesčio fondą biudžetinėse įstaigose, siūloma skirti 41,1 mln. eurų.

Socialinių išmokų indeksavimas. Pažeidžiamiausių gyventojų grupių išmokoms, susijusioms su bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI), valstybės remiamų pajamų (toliau – VRP) dydžiais, šalpos pensijoms (toliau – ŠPB) ir tikslinėms kompensacijoms (toliau – TKB) padidinti biudžeto projekte siūloma skirti 154,7 mln. eurų. Minėtų bazinių dydžių siūlomus pokyčius galima matyti 10 paveikslėlyje. Vienišo asmens išmokoms indeksuoti biudžeto projekte siūloma papildomai skirti 9,4 mln. eurų.

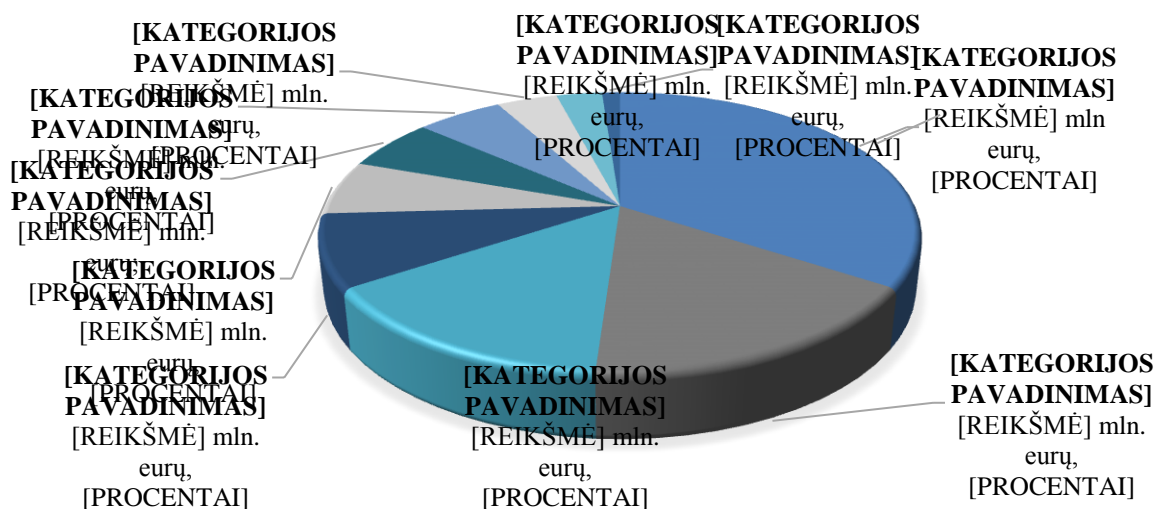
10 pav. Išmokų bazinių dydžių pokyčio palyginimas

Pensijos. Bazinei pensijai padidinti dėl pensijų indeksavimo papildomai 2024 metų biudžeto projekte yra siūloma skirti 363,8 mln. eurų. Tokiu atveju vidutinė socialinio draudimo pensija, turint būtinąjį stažą, didėtų 70 eurų ir siektų 644 eurus. Valstybinių pensijų indeksavimui ir reformai įgyvendinti papildomai siūloma skirti 39,9 mln. eurų.

Šalies ir visuomenės saugumas. 2024 metų biudžeto projekte išlaikomas ne mažesnis nei 2,52 procento BVP finansavimas krašto apsaugai. Tai sudaro 59,8 mln. eurų papildomų asignavimų. Taip pat siūloma papildomai skirti 30,3 mln. eurų parengties galimos avarijos Astravo atominėje elektrinėje stiprinimui, 19,2 mln. eurų – kibernetinio saugumo plėtros programai, 2,7 mln. eurų – Viešojo saugumo tarnybos aprūpinimui ginkluote pagal karinio aprūpinimo standartą.

2024 metų biudžeto projekte siūloma skirti 280 mln. eurų karinio mobilumo planuojant, kad lėšos bus naudojamos karinio mobilumo ir dvigubo naudojimo transporto infrastruktūros, taip pat karinės infrastruktūros, reikalingos NATO sąjungininkų pajėgų priėmimui užtikrinti, projektams finansuoti.

Investicijoms Lietuvos ateičiai 2024 metų biudžeto projekte siūloma skirti 3 187 mln. eurų, iš kurių 2 271 mln. eurų – „Naujos kartos Lietuva“ plano, Investicijų programos ir kitų programų ES lėšos, 233 mln. eurų – bendrojo finansavimo ir valstybės biudžeto lėšos, skirtos apmokėti netinkamam finansuoti PVM, 237 mln. eurų – iš valstybės biudžeto lėšų finansuojamų pažangos priemonių lėšos, 445 mln. eurų – kitoms tęstinėms investicijoms iš ES ir kitų finansinių mechanizmų lėšų.

11 pav. Investicijos Lietuvos ateičiai pagal investavimo sritis

Didžiausią investicijų dalį, 1 090 mln. eurų, biudžeto projekte siūloma skirti investicijoms žaliajai pertvarkai: energetinėms skurdo bendrijoms, žaliosioms pramonės technologijoms ir aukštos pridėtinės vertės pramonės plėtrai, AEI elektrinėms privatiems ir viešiesiems juridiniams asmenims, branduolinės energetikos objektų išmontavimui, daugiabučių namų renovacijai.

Transportui siūloma skirti 538 mln. eurų – TEN-T tinklo pritaikymas tarptautiniam kariniam judumui, susisiekimo geležinkelių ir kelių transportu gerinimas, alternatyviųjų degalų naudojimo transporto sektoriuje skatinimas.

Mokslo, verslo ir inovacijų (467 mln. eurų) srities investicijas siūloma skirti inovacijų ekosistemų mokslo centruose stiprinimui, investicijoms į kompetencijų centrus (Kompetencijų centro įkūrimas), startuolių vystymo skatinimui, akceleravimui ir plėtrai, konkurencinės investicijų pritraukimo aplinkos gerinimui – esamų laisvųjų ekonominių zonų, pramonės parkų ir pramoninių teritorijų išvystymui, užsienio ir vietos investuotojų su dideliu

darbo vietų kūrimo potencialu pritraukimui, sąlygų ir ekosistemos užsienio ir vietos investuotojams pagerinimui.

Viešojo administravimo (268 mln. eurų) investicijas siūloma skirti mokesčių prievolių vykdymo didinimui (gerinimui), vidutinės trukmės biudžeto sistemos tobulinimui, viešojo sektoriaus veiklos efektyvumo gerinimui, viešojo ir privataus sektorių partnerystės stiprinimui ir privačių investicijų pritraukimo skatinimui.

Investicijas socialinės apsaugos sričiai (200 mln. eurų) siūloma skirti pažeidžiamų asmenų grupių užimtumo didinimui, materialinių nepriteklių labiausiai skurstantiems asmenims mažinimui, kompleksinės neįgaliųjų socialinės integracijos sistemos plėtrai, socialinių paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimui, socialinės paramos veiksmingumo kriziniais atvejais šeimoje didinimui.

Investicijos švietimo srityje (190 mln. eurų) apima Tūkstantmečio mokyklų programos įgyvendinimą, skaitmeninę švietimo transformaciją EdTech, visiems prieinamo šiuolaikinio ugdymo užtikrinimą; vieno langelio principo karjerai planuoti ir įgūdžiams tobulinti įdiegimą.

Sveikatos apsaugos srityje (178 mln. eurų) investuojama į sveikatos priežiūros paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimą.

Viešojo saugumo ir gynybos srityje (120 mln. eurų) investicijas siūloma skirti ES išorės sienos ir neteisėtoms migracijos kontrolės pajėgumų ir gebėjimų stiprinimui, pasirengimo valdyti krizes ir ekstremaliąsias situacijas ir šalinti jų padarinius stiprinimui, veiksmingai nusikaltimų prevencijai ir kontrolei bei terorizmo grėsmių mažinimui.

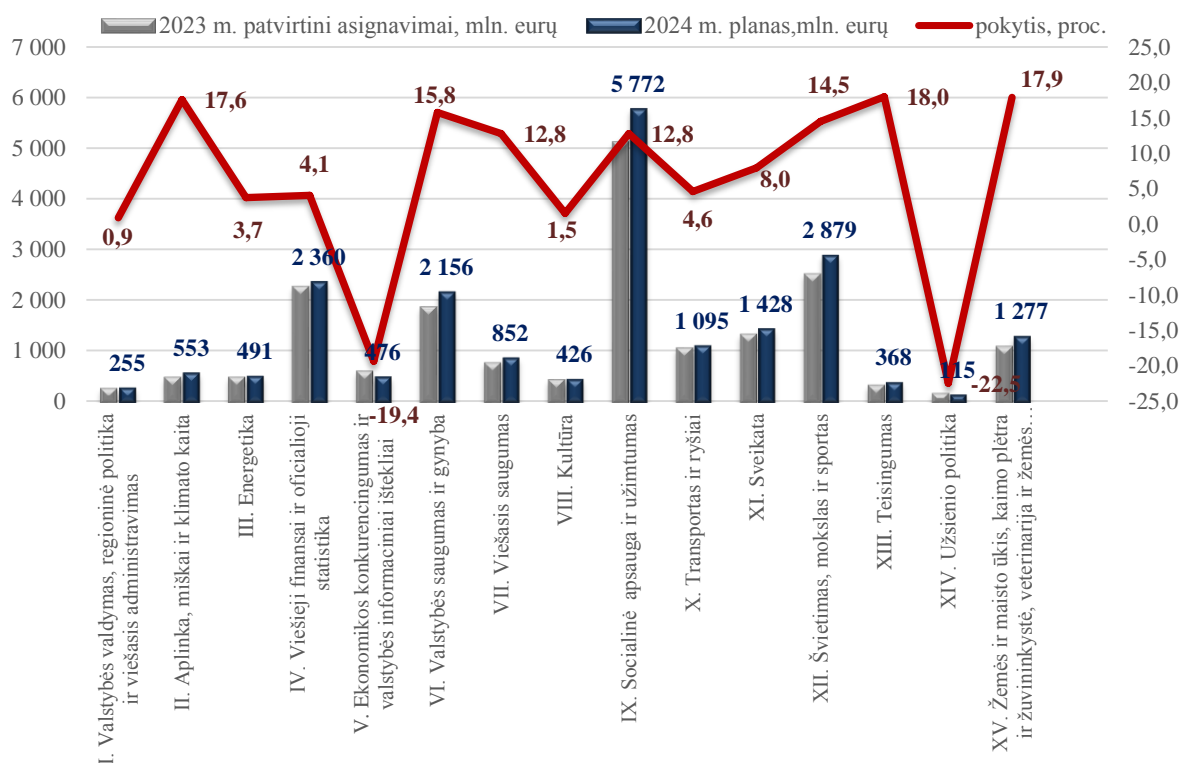
Skaitmeninei pertvarkai (94 mln. eurų) biudžeto projekte siūloma skirti metaduomenų standarto ir API kūrimo ir tvarkymo modelio sukūrimui, valstybės informacinių technologijų valdymo pertvarkai, skaitmeninių kompetencijų plėtrai didelio našumo skaičiavimo, dirbtinio intelekto kibernetinio saugumo taikymo srityse.

2. 2024 metų biudžeto projekte planuojami asignavimai pagal valstybės veiklos sritis

Planuojama, kad 2024 metų valstybės biudžeto asignavimai kartu su Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšomis sudarys 20 501,9 mln. eurų, arba 1 869,4 mln. eurų daugiau negu 2023 metais¹⁶. Valstybės biudžeto asignavimai, neįskaitant Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, sudarys 17 328,3 mln. eurų (2 262,2 mln. eurų daugiau lyginant su 2023 metų asignavimais). Prognozuojami 2024 metų asignavimai iš ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų sudarys 3 173,6 mln. eurų.

Žemiau paveikslėlyje matyti kaip kinta 2024 metų planuojami asignavimai, lyginant juos su 2023 metų patvirtintais asignavimais.

¹⁶ Palyginti su 2023 m. valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų rodiklių patvirtinimo įstatymu

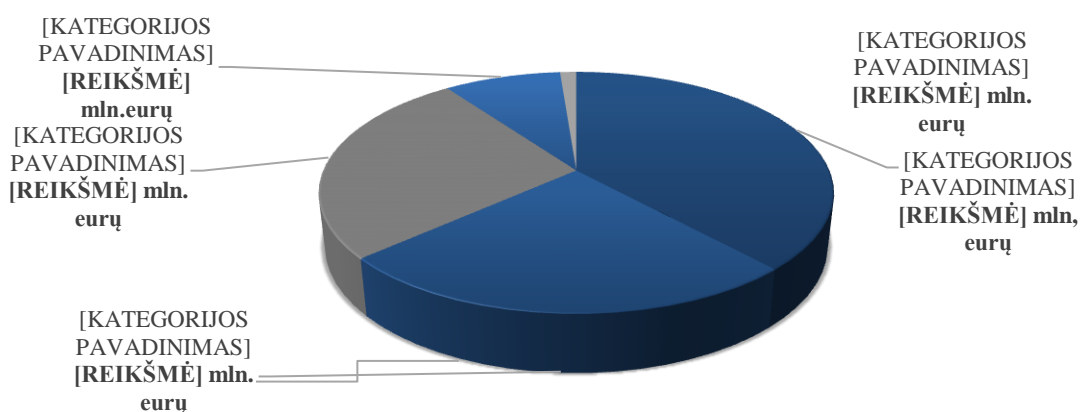

12 pav. 2024 metų valstybės biudžeto asignavimai pagal veiklos sritis, mln. eurų

Valstybės valdymo, regioninės politikos ir viešojo administravimo valstybės veiklos sritis

Valstybės valdymo, regioninės politikos ir viešojo administravimo srities strateginis tikslas – tvariai ir subalansuotai vystyti Lietuvos teritoriją ir mažinti regioninę atskirtį bei didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą. Numatoma, kad įgyvendinant šį tikslą gyventojų, pasitikinčių valstybės institucijomis ir įstaigomis dalis 2024 m. siektų ne mažiau kaip 74 procentus, o administracinių paslaugų teikimo ir aptarnavimo efektyvumo koeficientas 2024 m. pasiektų 0,89 balo.

Šiai sričiai 2024 metų valstybės biudžete siūloma iš viso skirti 255,3 mln. eurų.

13 pav. Valstybės valdymo, regioninės politikos ir viešojo administravimo valstybės veiklos srities asignavimai 2024 metais

Vidaus reikalų ministro valdymo sritims (viešasis administravimas, viešosios įstaigos, elektroninė atpažintis, migracija, vietos savivalda, regionų plėtra, bendruomeninių organizacijų plėtra) 2024 metais siūloma skirti 97,3 mln. eurų, iš jų 47,9 mln. eurų ES paramos ir 5,6 mln. eurų bendrojo finansavimo lėšų.

Palyginti su 2023 metais, asignavimai mažėja 49 mln. eurų: planuojama 46,1 mln. eurų mažiau ES paramos ir bendrojo finansavimo lėšų. Papildomai šiai sričiai siūloma skirti 3,7 mln. eurų, iš kurių 2 mln. eurų – Migracijos departamento prie Vidaus reikalų ministerijos darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti ir pareigybėms steigti; 0,7 mln. eurų valstybės tarnautojų motyvacijai didinti, priedams už stažą mokėti, darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis minimaliems koeficientams padidinti, vadovų darbo užmokesčiui padidinti įgyvendinant valstybės tarnybos reformos pirmąjį etapą; 1,0 mln. eurų – tarptautinių organizacijų mokesčiams, netinkamam PVM sumokėti ir kt.; 6,6 mln. eurų mažėja valstybės biudžeto lėšos, iš jų: 1,9 mln. eurų perduota naujam asignavimų valdytojui Viešojo valdymo agentūrai ir 4,7 mln. eurų mažėja tikslinės paskirties lėšos.

Vyriausiajai rinkimų komisijai 2024 metais numatoma 64,7 mln. eurų arba 38,7 mln. eurų daugiau nei 2023 metais. Didžiausią šio papildomo finansavimo dalį – 55 mln. eurų – sudaro Respublikos Prezidento, Seimo ir Europos Parlamento rinkimų ir referendumo organizavimas, 1,2 mln. eurų – kitai veiklai finansuoti (partijoms, pareigūnams darbo užmokesčiui padidinti įgyvendinant valstybės tarnybos reformos pirmąjį etapą, priedams už stažą mokėti, komunalinėms išlaidoms ir kt.). Vyriausiosios rinkimų komisijos asignavimai mažėja dėl 2023 metams skirtų 17,5 mln. eurų savivaldos rinkimams organizuoti ir vykdyti.

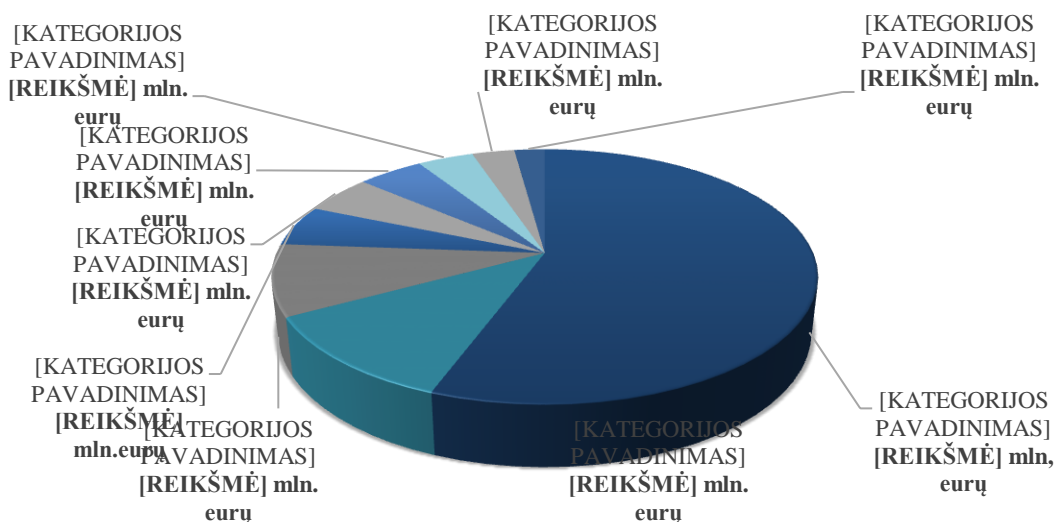
Vyriausybės kanceliarijai 2024 metais numatoma skirti 22,4 mln. eurų arba 2,9 mln. eurų daugiau nei 2023 metais. Didžiausia papildomų skyrimų dalis: 5,3 mln. eurų kompensacijoms už neteisėtai nusavintą Lietuvos žydų privatų nekilnojamąjį turtą mokėti ir 1,1 mln. eurų Vyriausybės kanceliarijos Valdysenos departamento veiklai vystyti, 1 mln. eurų – kitai veiklai finansuoti (išėtinėms išmokoms politinei komandai ir Vyriausybės atstovams pasibaigus kadencijai, vadovams, politikams ir pareigūnams darbo užmokesčiui padidinti įgyvendinant valstybės tarnybos reformos pirmąjį etapą, istorinės atminties projektams finansuoti, komunalinėms išlaidoms, priedams už stažą mokėti, minimaliems koeficientams padidinti). Kartu 4,5 mln. eurų mažėja tikslinės paskirties lėšos.

Nuo 2024 metų, pakeitus organizacinę formą, įsteigiamas naujas asignavimų valdytojas – Viešojo valdymo agentūra. Jai yra siūloma skirti 3,1 mln. eurų, iš kurių 1 mln. eurų mokymams, susijusiems su pirmininkavimu ES Tarybai, 0,2 mln. eurų vadovų atranką vykdančių darbuotojų darbo užmokesčiui didinti, pareigybėms steigti, priedams už stažą mokėti.

Kitiems šios valstybės veiklos srities asignavimų valdytojams (Prezidento kanceliarija, Seimo kanceliarija, Valstybės kontrolė, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti sekretoriatas) 2024 m. planuojama skirti 67,8 mln. eurų.

Aplinkos, miškų ir klimato kaitos valstybės veiklos sritis

Aplinkos, miškų ir klimato kaitos valstybės veiklos srities strateginis tikslas – užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui. Siekiant šio tikslo numatytas uždavinys – gerinti vandens telkinių būklę bei didinti vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą ir efektyvumą, siekiama, kad gyventojų, aprūpinamų geriamojo vandens tiekimo paslaugomis, skaičius padidėtų nuo 2 336 000 gyventojų 2022 metais iki 2 343 000 gyventojų 2024 metais bei gyventojų, aprūpinamų centralizuotai teikiamomis nuotekų tvarkymo paslaugomis, skaičius padidėtų nuo 2 175 000 gyventojų 2022 metais iki 2 183 000 gyventojų 2024 metais.

14 pav. Aplinkos, miškų ir klimato kaitos valstybės veiklos srities asignavimai 2024 metais

Aplinkos ministerijai 2024 metais papildomai siūloma skirti valstybės biudžeto lėšų: 37,5 mln. eurų valstybės paramai daugiabučiams namams atnaujinti (modernizuoti), 3,8 mln. eurų darbo užmokesčiui, 5,5 mln. eurų verslo įmonėms gamtinių dujų įrenginiams pakeisti į atsinaujinančių energijos išteklių įrenginius, 3,8 mln. eurų Pabradės nuotekų valymo įrenginiams rekonstruoti, 1,4 mln. eurų informacinėms sistemoms ir technologijoms įsigyti bei atnaujinti, 0,8 mln. eurų laukinių gyvūnų globos centro veiklai finansuoti ir 0,7 mln. eurų komunalinėms išlaidoms. 11,9 mln. eurų mažėja kitoms priemonėms ir projektams skirtos valstybės biudžeto lėšos. Taip pat papildomai siūloma skirti 55,4 mln. eurų ES ir kitos finansinės paramos lėšų bei 7,6 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, skirtų apmokėti bendrai finansuojamų iš ES fondų lėšų projektų netinkamam finansuoti iš ES fondų lėšų pirkimo ir (arba) importo PVM. Bei 2,9 mln. eurų mažėja bendrojo finansavimo lėšos ir 19 mln. eurų pajamų įmokų ir tikslinės paskirties pajamų įmokų lėšos.

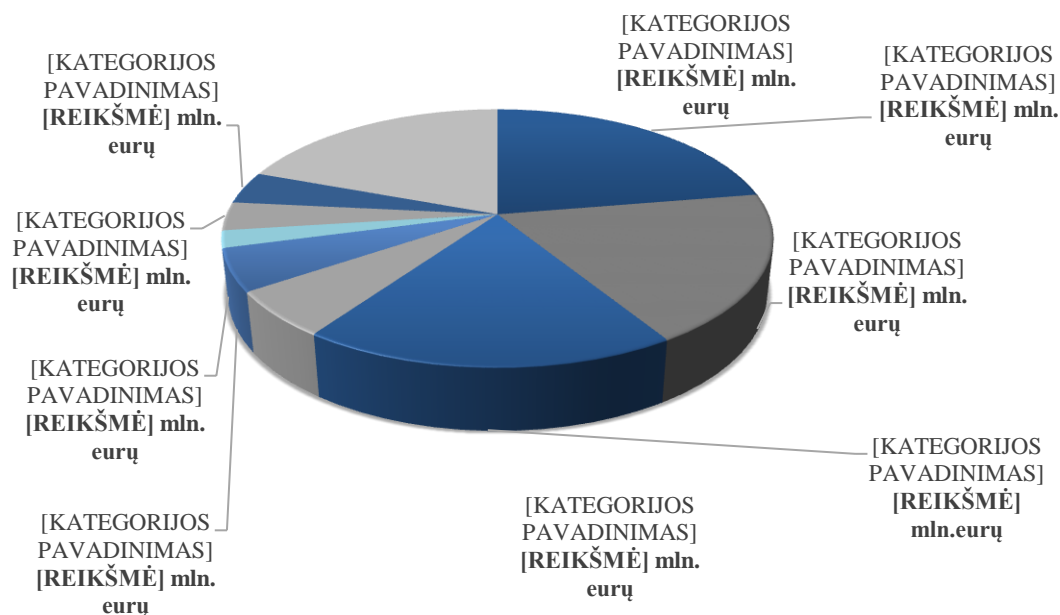
Aplinkos ministerijai 2024 metais papildomai siūloma skirti valstybės biudžeto lėšų: 3,8 mln. eurų darbo užmokesčiui, 5,5 mln. eurų verslo įmonėms gamtinių dujų įrenginiams pakeisti į atsinaujinančių energijos išteklių įrenginius, 3,8 mln. eurų Pabradės nuotekų valymo įrenginiams rekonstruoti, 1,4 mln. eurų informacinėms sistemoms ir technologijoms įsigyti bei atnaujinti, 0,8 mln. eurų laukinių gyvūnų globos centro veiklai finansuoti ir 0,7 mln. eurų komunalinėms išlaidoms. Taip pat papildomai siūloma skirti 55 mln. eurų ES ir kitos finansinės paramos lėšų bei 7,6 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, skirtų apmokėti bendrai finansuojamų iš ES fondų lėšų projektų netinkamam finansuoti iš ES fondų lėšų pirkimo ir (arba) importo PVM.

Energetikos valstybės veiklos sritis

Energetikos valstybės veiklos srities prioritetai – stiprinti Lietuvos energetinį saugumą, vystyti žaliąją energetiką ir atsinaujinančius energijos išteklius, stiprinti energetikos infrastruktūrą, plėtoti inovatyvią ir išmanią energetiką, didinti energijos vartojimo efektyvumą, tuo pačiu užtikrinant tinkamą aplinkos kokybę bei mažinant poveikį klimato kaitai. Įgyvendinant šiuos prioritetus 2024 metais siekiama, kad elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių dalis galutiniame elektros energijos suvartojimo balanse būtų 29,51 procento, o iš ES valstybių narių importuojamos elektros energijos dalis nuo bendro elektros energijos importo siektų 100 procentų.

Energetikos valstybės veiklos sričiai 2024 metų valstybės biudžete siūloma skirti 491,4 mln. eurų, iš jų: Energetikos ministerijai – 479,2 mln. eurų arba 16,6 mln. eurų daugiau negu 2023 metais; Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai – 9,7 mln. eurų arba 0,9 mln. eurų

daugiau nei 2023 metais; Valstybinei atominės energetikos saugos inspekcijai – 2,5 mln. eurų arba 0,2 mln. eurų daugiau negu 2023 metais.

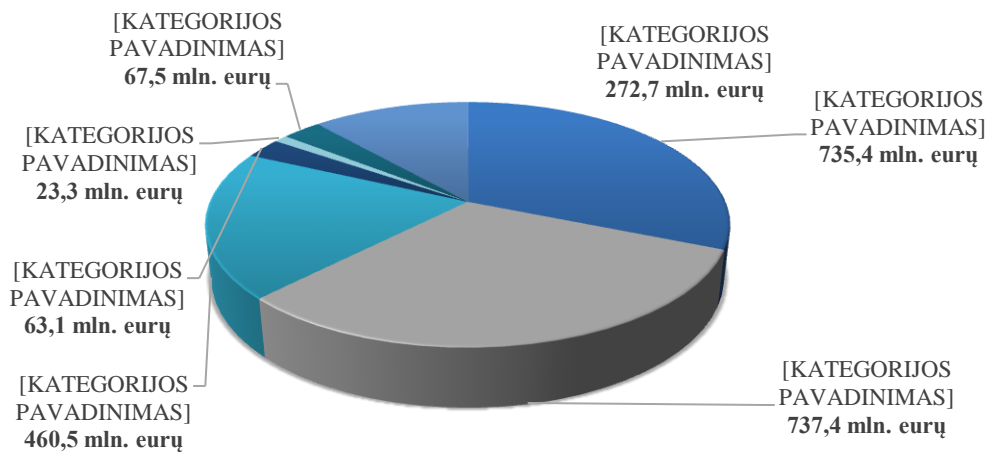
15 pav. Energetikos valstybės veiklos sritys asignavimai 2024 metais

Energetikos ministerijai 2024 metais papildomai siūloma skirti valstybės biudžeto lėšų: 20 mln. eurų – atsinaujinančių išteklių energetikos bendrųjų ir piliečių energetikos bendrųjų, siekiančių mažinti energetinį nepriteklį, investicijoms į elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių gamybos įrenginius, 17,3 mln. eurų – bendrojo finansavimo lėšų daliai, 0,9 mln. eurų – naftos produktų atsargoms įsigyti ir keisti, talpykloms nuomoti, 0,2 mln. eurų – darbo užmokesčiui papildomoms funkcijoms vykdyti, 0,2 mln. eurų – įgyvendinti inžinierinės infrastruktūros vystymo projektus, 0,1 mln. eurų – studijoms, 0,1 mln. eurų – kitoms reikmėms. ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos Energetikos ministerijai mažėja 22,2 mln. eurų.

Viešųjų finansų ir oficialiosios statistikos valstybės veiklos sritis

Strateginis viešųjų finansų ir oficialiosios statistikos valstybės veiklos srityje nustatytas tikslas – didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą. Siekiant šio tikslo vykdomas uždavinys – didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą. Siekiama, kad valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP padidėtų nuo 38,4 procento 2022 metais iki 38,9 procento 2024 metais, centralizuotai valdomo administracinės paskirties valstybės nekilnojamojo turto ploto pokytis, palyginti su 2021 metais sumažėtų nuo –4,34 procento (2022 metų reikšmė) iki –10 procentų.

Viešųjų finansų valstybės veiklos sričiai 2024 metais yra siūloma skirti 2 359,9 mln. eurų, iš jų Finansų ministerijai ir jai pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms – 2 336,6 mln. eurų ir Valstybės duomenų agentūrai – 23,3 mln. eurų.

16 pav. Viešųjų finansų ir oficialiosios statistikos valstybės veiklos srities asignavimai 2024 metais

Finansų ministerijos asignavimai, lyginant su 2023 metais, išaugo 89,2 mln. eurų dėl padidėjusių asignavimų skolai valstybės vardu valdyti – 173,1 mln. eurų, ES nuosaviems ištekliams pervesti – 36,6 mln. eurų, ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos projektams įgyvendinti – 20,9 mln. eurų, Valstybinės mokesčių inspekcijos veiklai organizuoti – 6,2 mln. eurų, muitinės veiklai užtikrinti 4,3 mln. eurų, ir kitų papildomai skirtų lėšų bei sumažėjusių asignavimų valdytojams patvirtintoms pažangos priemonėms įgyvendinti – 127,5 mln. eurų, valstybės tarnybos reformai įgyvendinti – 14,2 mln. eurų, valstybės biudžeto dotacijų savivaldybėms pagal 2014 – 2020 metų ES fondų investicijų veiksmų programą – 13,5 mln. eurų ir kitų sumažėjusių asignavimų.

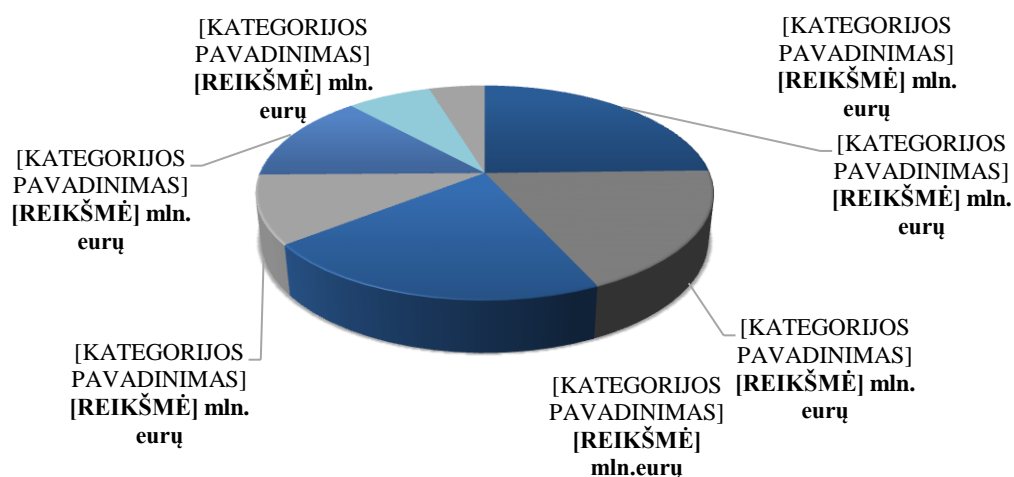
Valstybės duomenų agentūrai 2024 metais papildomai siūloma skirti 2,9 mln. eurų informacinių technologijų projektams įgyvendinti.

Ekonomikos konkurencingumo ir valstybės informacinių išteklių valstybės veiklos sritis

Pagrindiniai tikslai Ekonomikos konkurencingumo ir valstybės informacinių išteklių valstybės veiklos srityje – skatinti šalies konkurencingumą diegiant inovacijas, išnaudoti skaitmeninės ekonomikos potencialą, didinti Lietuvos valstybės patrauklumą investicijoms, saugoti veiksmingą konkurenciją dėl vartotojų gerovės (įgyvendinant Lietuvos konkurencijos politiką bei prižiūrint, kaip Lietuvos rinkos dalyviai ir viešojo administravimo subjektai laikosi jos kompetencijai priskirtų įstatymų reikalavimų) ir užtikrinti darnius, skaidrius ir racionalius viešuosius pirkimus.

Diegiant inovacijas ir pažangias technologijas, siekiama išlaikyti ir spartinti Lietuvos progresą, t. y., kad iki 2025 metų Lietuva pagal inovacijų ekosistemos išsivystymo lygį iš 19 vietos 2023 metais pakiltų į 18 vietą 2024 metais Europos Sąjungoje; valstybės skaitmeninimo srityje siekiama proveržio elektroniniu būdu teikiant viešąsias paslaugas, t. y., kad Lietuvos elektroninių paslaugų brandos lygis Europos elektroninės valdžios vertinimo tyrime „eGovernment Benchmark“ 2024 metais būtų įvertintas 87 balais (2023 metais įvertinta 85,1 balo); skatinant prekių ir paslaugų eksportą – pasiekti, kad lietuviškos kilmės prekių (be energinių (materialinių) produktų) ir paslaugų eksportas nuo 39 311 mln. eurų 2022 metais išaugtų iki 36 001 mln. eurų 2024 metais.

Ekonomikos konkurencingumo ir valstybės informacinių išteklių valstybės veiklos sričiai finansuoti 2024 metais iš viso numatyta 476 mln. eurų: 468,5 mln. eurų – Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, 4,4 mln. eurų – Viešųjų pirkimų tarnybai bei 3,1 mln. eurų – Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai.

17 pav. Ekonomikos konkurencingumo ir valstybės informacinių išteklių valstybės veiklos sritys asignavimai 2024 metais

Ekonomikos konkurencingumo ir valstybės informacinių išteklių valstybės veiklos sritys 2024 metų asignavimai (palyginti su 2023 metais) iš viso mažėja 114,7 mln. eurų: 127,3 mln. eurų mažėja Europos Sąjungos paramos lėšos bei 1,7 mln. eurų – bendrojo finansavimo lėšos, didėja valstybės biudžeto lėšos (7,8 mln. eurų) bei pajamų įmokų ir tikslinės paskirties pajamų įmokų lėšos (6,5 mln. eurų). Papildomai 2024 metais planuojama skirti 124 mln. eurų: 73,7 mln. eurų – 2021–2027 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės bei Modernizavimo fondo lėšų, 47,6 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, 2,7 mln. eurų bendrojo finansavimo lėšų.

Daugiausiai papildomų lėšų – 33,4 mln. eurų – siūloma skirti tiesioginėms užsienio ir vietinėms investicijoms skatinti (mokslinių tyrimų eksperimentinės plėtros ir inovacijų diegimo projektams, užsienio investuotojams skatinti investuoti į gamybos ir paslaugų sektorius ir kurti naujas darbo vietas Lietuvoje, savivaldybių infrastruktūrai gerinti), 31,4 mln. eurų – pažangioms technologijoms ir inovacijoms skatinti (finansinėms paskatoms startuoliams, gamybos proceso skaitmeninimui ir automatizavimui remti, kompetencijų centrų infrastruktūrai gerinti, verslo inkubatoriams steigti, Inovacijų skatinimo fondui plėsti, mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų infrastruktūrai kurti), 30,9 mln. eurų – pramonei perorientuoti link klimato neutralios ekonomikos (energijos vartojimo efektyvumą didinančioms gamybos technologijoms diegti, atsinaujinantiems energijos ištekliams panaudoti, specializuotoms finansinėms priemonėms, skirtoms mažoms ir vidutinėms pramonės įmonėms remti, praktinių technologinių žinių ir sprendimų apsikeitimo platformai Industry 4.0 Lab sukurti). Kartu, 17,3 mln. eurų papildomai numatoma skirti verslumo ir įmonių augimo skatinimo priemonėms, 6,8 mln. eurų – ekonomikos konkurencingumui skatinti bei verslo aplinkai gerinti. Į valstybės skaitmeninimo plėtrą (valstybės informacinių išteklių pertvarką ir vystymą, inovatyvių technologinių bei duomenų valdymo sprendimų diegimą) 2024 metais numatoma papildomai investuoti 2,9 mln. eurų.

6,8 mln. eurų papildomai siūloma skirti Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, jai pavaldžių įstaigų, Viešųjų pirkimų tarnybos, Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos darbo užmokesčio fondui didinti (iš jų 6 mln. eurų – VŠĮ „Inovacijų agentūrai“).

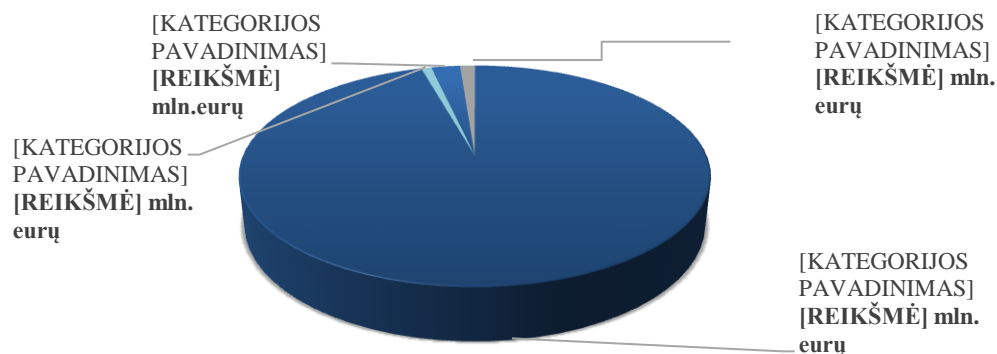
Valstybės saugumo ir gynybos valstybės veiklos sritys

Valstybės saugumo ir gynybos valstybės veiklos sritys strateginis tikslas – stiprinti nacionalinį saugumą. Šiam tikslui pasiekti yra užtikrinama, kad bendrą gynybai skirtų išlaidų dalis nuo bendrojo vidaus produkto 2024 metais sudarytų 2,52 procento. Numatoma, kad profesinės karo tarnybos karių skaičius 2024 metais pasieks 13 486 karius (2022 metais – 11 545 kariai).

2024 metais viešojo saugumo sričiai numatoma skirti 2 154,8 mln. eurų, iš jų: Krašto apsaugos ministerijai – 2 060,3 mln. eurų, Valstybės saugumo departamentui – 50,5 mln.

eurų, Specialiųjų tyrimų tarnybai – 17,9 mln. eurų ir Vadovybės apsaugos tarnybai – 26,1 mln. eurų.

Valstybės saugumo ir gynybos sričiai 2024 metams papildomai siūloma skirti (lyginant su 2023 metais) 293 mln. eurų.

18 pav. Valstybės saugumo ir gynybos valstybės veiklos sritis

Krašto apsaugos ministerijos asignavimai, lyginant su 2023 metais, didėja 59,8 mln. eurų. Krašto apsaugos ministerijai 2023 metais numatyta valstybės biudžeto asignavimų suma (2 060,3 mln. eurų) sudaro: 2,52 procento prognozuojamo BVP (1 913,8 mln. eurų), lėšų, gautų kaip Lietuvos teiktos paramos Ukrainai kompensacija pagal Europos taikos priemonę, pervedimas (11,7 mln. eurų) ir numatomos Solidarumo įnašo, skirto karinės infrastruktūros projektų, kuriais siekiama operatyviai užtikrinti NATO sąjungininkų pajėgų priėmimą Lietuvoje, įgyvendinimui, lėšos (134,8 mln. eurų).

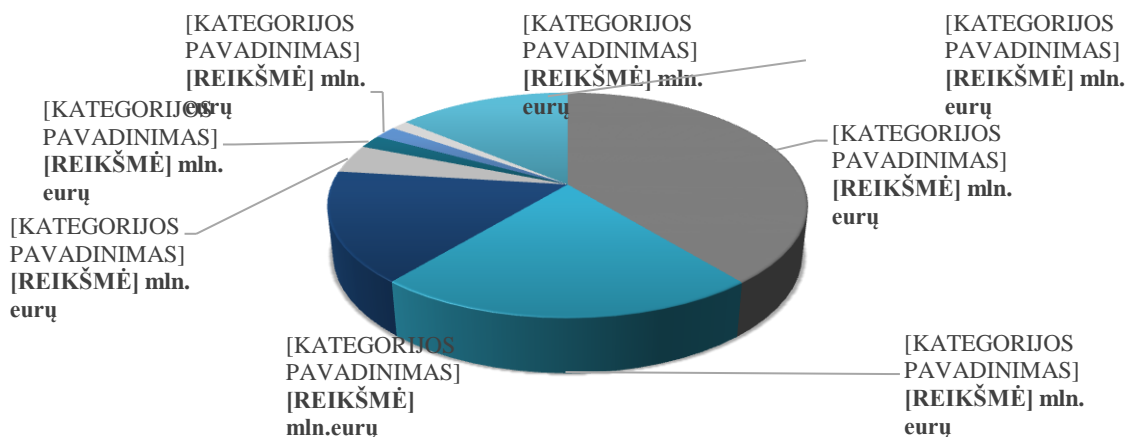
Palyginus su 2023 metais Specialiųjų tyrimų tarnybos 2024 metais skiriami asignavimai padidėjo 3,2 mln. eurų. Specialiųjų tyrimai tarnybai numatyta 2,6 mln. eurų – tarptautinei antikorupcijos konferencijai Lietuvoje organizuoti, 1,1 mln. eurų – veiklai finansuoti (pareigūnams darbo užmokesčiui padidinti įgyvendinant valstybės tarnybos reformos pirmąjį etapą, pareigybėms steigti, minimaliems koeficientams padidinti, komunalinėms išlaidoms, socialinei kampanijai, informacinių technologijų tobulinimui). Kartu 0,5 mln. eurų mažėja tikslinės paskirties lėšos.

Palyginus su 2023 metais Vadovybės apsaugos tarnybai asignavimai sumažėjo 0,8 mln. eurų. Papildomai numatyta 1,8 mln. eurų, iš jų: 0,8 mln. eurų – pareigūnams darbo užmokesčiui padidinti ir priedams už stažą mokėti, 0,2 mln. eurų – diplomatinių atstovybių apsaugai užtikrinti, 0,8 mln. eurų – kitoms priemonėms (valstybės tarnautojams priedams už stažą mokėti, Turto banko nuomos mokesčiui padengti, aprūpinti priemonėmis pareigūnų rezervo pareigūnus, komunalinėms išlaidoms padengti). Kartu 2,6 mln. eurų mažėja tikslinės paskirties asignavimai.

Viešojo saugumo valstybės veiklos sritis

Viešojo saugumo valstybės veiklos srities tikslas – stiprinti nacionalinį ir viešąjį saugumą. Įgyvendinant šį tikslą siekiama, kad valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, pasirengusių reaguoti į ekstremaliąsias situacijas dalis 2024 metais siektų 90 procentų (2022 metais ši dalis buvo 80 procentų), o ištirtų sunkių ir labai sunkių nusikaltimų dalis 2024 metais siektų ne mažiau kaip 74 procentus.

2024 metais viešojo saugumo sričiai siūloma skirti 851,7 mln. eurų, iš jų 105,2 mln. eurų ES paramos ir 14,2 mln. eurų bendrojo finansavimo lėšų.

19 pav. Viešojo saugumo valstybės veiklos sritys asignavimai 2024 metais

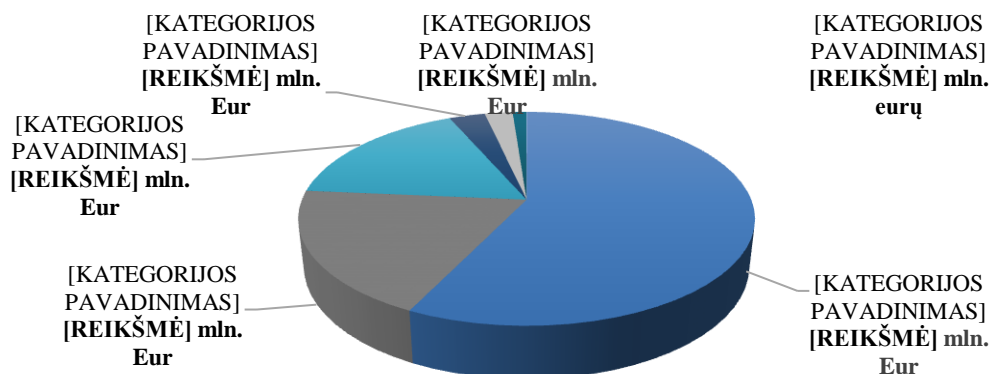
Palyginus su 2023 metais, šiai valstybės veiklos sričiai siūloma skirti 96,7 mln. eurų didesnius asignavimus, iš jų 27,7 mln. eurų didėja Europos Sąjungos investicijų ir 3,2 mln. eurų bendrojo finansavimo lėšos; 0,4 mln. eurų auga įstaigų pajamų įmokos. Papildomai siūloma skirti 93,5 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų tokioms priemonėms vykdyti: 37 mln. eurų – vidaus reikalų sistemos statutinių įstaigų pareigūnų darbo užmokesčiui padidinti, įskaitant Vidaus tarnybos statuto nuostatų įgyvendinimą; 6,6 mln. eurų – savivaldybių ugniagesiams darbo užmokesčiui padidinti (valstybės perduotai savivaldybėms priešgaisrinės saugos funkcijai vykdyti); 27,3 mln. eurų – galimai radiologinei ar branduolinei avarijai dėl Astravo AE pasirengti (Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie VRM ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie VRM priemonėms vykdyti); 2,7 mln. eurų – Viešojo saugumo tarnybai prie VRM ginkluotei atnaujinti pagal NATO nustatytus standartus; 2,2 mln. eurų Medicinos centro Trakų filialui įveiklinti bei reabilitacijos paslaugoms pirkti; 5,1 mln. eurų – kriminalinės žvalgybos saugiai duomenų ir analitikos platformai sukurti; 3,2 mln. eurų – informacinėms sistemoms vystyti; 3,8 mln. eurų – komunalinėms išlaidoms padengti; 1,1 mln. eurų – stipendijoms, butpinigiams mokėti dėl bazinės socialinės išmokos padidinimo ir dėl minimaliosios mėnesinės algos padidinimo; 0,8 mln. eurų – darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis minimaliems koeficientams padidinti; 0,7 mln. eurų medicinos darbuotojams darbo užmokesčiui padidinti; 3,0 mln. eurų – kitoms priemonėms (neteisėtai tabako gaminių apyvartai užkardyti, pažangos priemonių testinimui užtikrinti, atlygiui už Turto banko paslaugas sumokėti, kultūros įstaigų darbuotojams darbo užmokesčiui padidinti, valstybės tarnautojams priedams už stažą sumokėti, įstaigų vadovams darbo užmokesčiui padidinti įgyvendinant valstybės tarnybos reformą, dokumentų valdymo bendrajai informacinei sistemai prižiūrėti ir informacinių technologijų specialistų motyvacijai didinti ir kita). Kartu 28,1 mln. eurų mažėja valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų priemonių tikslinės paskirties lėšos.

Kultūros ir visuomenės informavimo valstybės veiklos sritis

Kultūros ir visuomenės informavimo valstybės veiklos sritys strateginis tikslas – stiprinti tautinį ir pilietinį tapatumą, didinti kultūros svarbą ir visuomenės kūrybingumą. Įgyvendinant šį tikslą gyventojai skatinami dalyvauti kultūrinėse veiklose ir prisidėti prie kultūros plėtos. Siekiama, kad kultūros paslaugų tolygumas ir prieinamumas regionų gyventojams padidėtų nuo 74 procentų (2022 metais) iki 77 procentų 2024 metais, o kultūros paso paslaugų gavėjų pasitenkinimas paslaugų kokybe 2024 metais pasiektų 85 procentus (2022 metais – 75 procentai).

Kultūros ir visuomenės informavimo valstybės veiklos sričiai 2024 metais siūloma skirti 427 mln. eurų, iš jų Kultūros ministerijai ir jai pavaldžioms kultūros ir meno įstaigoms finansuoti – 244,2 mln. eurų, nacionalinėms kultūros ir meno įstaigoms – 82 mln. eurų, Lietuvos nacionaliniam radijui ir televizijai – 72,9 mln. eurų, Lietuvos vyriausiojo archyvaro

tarnybai – 12,9 mln. eurų, Medijų rėmimo fondo projektams – 5 mln. eurų, kitoms kultūros srities įstaigoms – 10 mln. eurų.

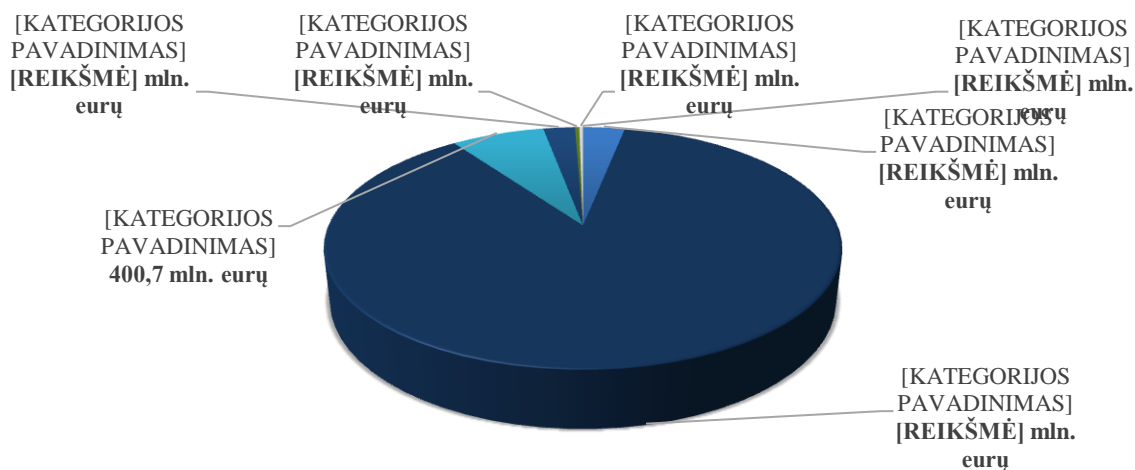

20 pav. Kultūros ir visuomenės informavimo valstybės veiklos sritys asignavimai 2024 metais

Kultūros ir meno darbuotojų darbo užmokesčiui didinti siūloma skirti 12,4 mln. eurų. Taip pat siūloma skirti lėšų Dainų šventei ir kitiems istorinės atminties minėjimams rengti – 7,5 mln. eurų, kultūros turinio konkursinėms programoms, kultūros įstaigų plėtrai bei naujoms erdvėms visuomenei atidaryti – 6,3 mln. eurų, kultūros pasui finansuoti – 4 mln. eurų, kultūros įstaigų komunalinėms išlaidoms ir padidėjusioms išlaidoms dėl infliacijos papildomai siūloma skirti 4,4 mln. eurų, darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, minimaliems koeficientams padidinti – 1,8 mln. eurų, dėl MMA padidinimo – 0,9 mln. eurų, Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnybos darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti – 1 mln. eurų, kino projektams vykdyti – 1,5 mln. eurų, bibliotekų knygoms įsigyti – 0,3 mln. eurų.

Socialinės apsaugos ir užimtumo valstybės veiklos sritis

Socialinės apsaugos ir užimtumo valstybės veiklos sritys tikslas – didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį. Siekiant šio tikslo bus įgyvendinami šie uždaviniai: didinti darbo ieškančių asmenų įsidarbinimo galimybes ir užimtumo rėmimo sistemos veiksmingumą (pakartotinai per 12 mėnesių nuo neterminuoto įsidarbinimo įregistruotų bedarbių dalis sumažės nuo 18,6 procento 2022 metais iki 16,5 procento), skatinti verslo atsakomybę, mažinti pajamų nelygybę, stiprinti socialinio aktyvumo ir socialinės atsakomybės nuostatas visuomenėje bei bendruomeniškumą, plėtoti neįgaliesiems tinkamą aplinką visose gyvenimo srityse (fizinės ir informacinės aplinkos prieinamumo lygis neįgaliesiems pagerės nuo 44,2 procento 2022 metais iki 47,5 procento).

21 pav. Socialinės apsaugos ir užimtumo valstybės veiklos srities asignavimai 2024 metais

Socialinės apsaugos ir užimtumo veiklos sričiai 2024 metais siūloma skirti 5 771,8 mln. eurų, iš kurių daugiau, kaip pusė – 3062,6 mln. eurų – bazinei pensijai mokėti. Iš viso 2024 metais, palyginti su 2023 metais, papildomai iš valstybės biudžeto siūloma skirti per 655,5 mln. eurų, iš jų 363,8 mln. eurų – bazinei pensijai mokėti. Prognozuojama, kad 2024 m. vidutinė metinė senatvės pensija, turint būtinąjį stažą, bus 644 eurų, t. y. 69 eurais arba 12 procentų didesnė nei 2023 metais.

Atsižvelgiant į prekių ir paslaugų kainų augimą siūloma skirti 144,1 mln. eurų socialinės paramos išmokų ir valstybinių pensijų baziniams dydžiams indeksuoti. Nuo 2024 m. sausio 1 d., palyginti su 2023 m. sausio 1 d., socialinės paramos išmokos (socialinė pašalpa, būsto šildymo išlaidų kompensacijos, išmokos vaikams, slaugos ir priežiūros išlaidų tikslinės kompensacijos neįgaliesiems ir kt.) padidės apie 12,2 procento, šalpos išmokos – 7,1 procento. Reikia pažymėti, kad, palyginti su 2021 metais, visos minėtos socialinės paramos išmokos padidės 37,5 procento.

Taip pat papildomų lėšų siūloma skirti socialinėms paslaugoms augant išlaidoms dėl paslaugų kainų ir gavėjų skaičiaus didėjimo – 55 mln. eurų, skatinamosioms įmokoms į pensijų fondus mokėti – 38,4 mln. eurų, valstybinių pensijų reformai įgyvendinti (nukentėjusių asmenų ir pareigūnų valstybinėms pensijoms didinti) nuo 2024 metų liepos 1 d. – 34,5 mln. eurų, vienišo asmens išmokai indeksuoti 9,57 proc. (nuo 34,89 eurų 2023 metais iki 38,23 eurų 2024 metais) – 9,4 mln. eurų, valstybės paramai būstui įsigyti ar išsinuomoti – 7,9 mln. eurų, komunalinių paslaugų išlaidoms padengti – 2,7 mln. eurų.

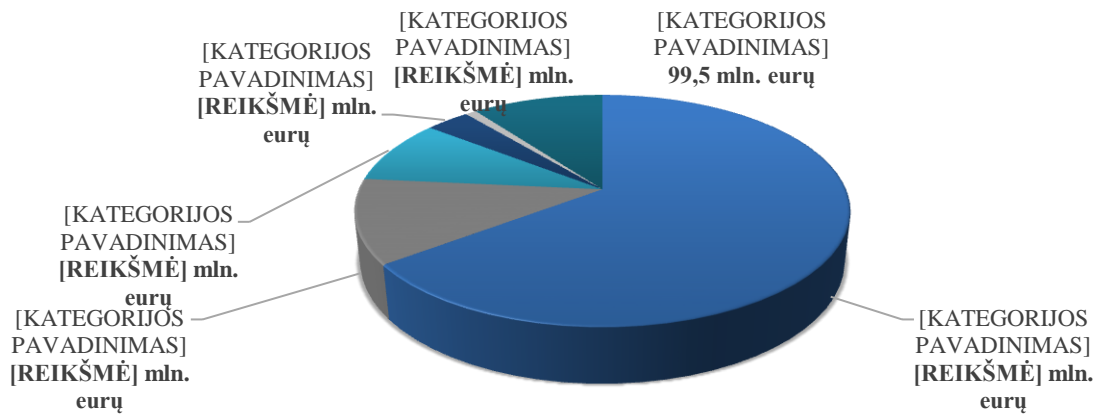
Pažymėtina, kad kitais metais Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pavaldžių įstaigų darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis darbo užmokesčiui padidinti 10 procentų siūloma papildomai skirti 6 mln. eurų, dėl MMA didinimo (iki 924 eurų) minimaliems biudžetinių įstaigų darbuotojų koeficientams padidinti papildomai siūloma skirti apie 3 mln. eurų.

Šiai valstybės veiklos sričiai priklausančiai Nacionalinei šeimos tarybai siūloma skirti – 0,12 mln. eurų.

Transporto ir ryšių valstybės veiklos sritis

Transporto ir ryšių valstybės veiklos srities strateginis tikslas – gerinti transporto, energetinį ir skaitmeninį vidinį ir išorinį junglumą. Siekiant šio tikslo bus įgyvendinami uždaviniai: gerinti transporto junglumą šalies viduje, su Europos Sąjungos valstybėmis narėmis ir trečiosiomis šalimis, užtikrinti eismo saugumą (valstybinės reikšmės (krašto) kelių, neatitinkančių suminio kelio dangos būklės indekso (DBI) leistinų ribų, dalies sumažėjimas nuo 40,36 procento 2022 metais iki 33,85 procento 2024 metais), gerinti skaitmeninį junglumą ir didinti susisiekimo infrastruktūros panaudojimo efektyvumą bei sektoriaus kuriamą vertę (5G ryšio aprėptyje esančių namų ūkių miestų teritorijose dalies didėjimas nuo 70 procentų 2022 metais iki 92 procentų 2024 metais).

Transporto ir ryšių sričiai 2024 metų valstybės biudžete siūloma iš viso skirti 1094,5 mln. eurų arba 48 mln. eurų daugiau negu 2023 metais, iš jų Susisiekimo ministerijai – 1084,9 mln. eurų ir Ryšių reguliavimo tarnybai – 9,6 mln. eurų.

22 pav. Transporto ir ryšių valstybės veiklos srities asignavimai 2024 metais

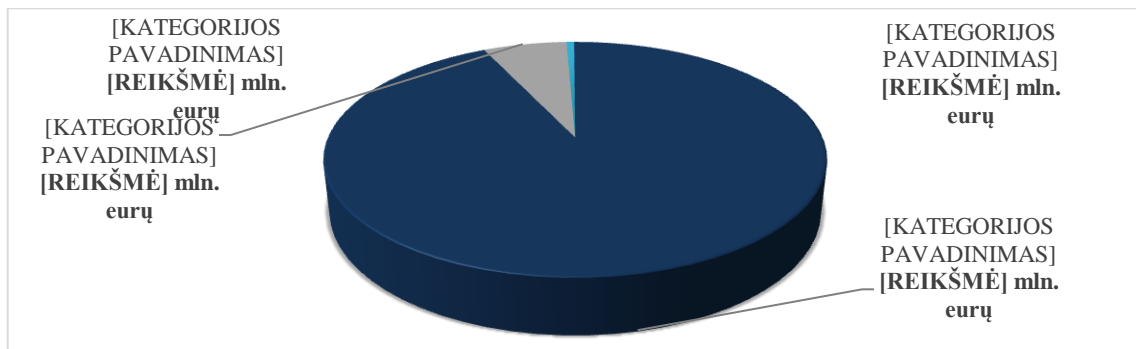
Didžiausią dalį Susisiekimo ministerijos asignavimų siūloma skirti Kelių transporto plėtros ir priežiūros priemonėms – 717,5 mln. eurų (iš jų 543,2 mln. eurų Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos (skiriama tiek pat, kiek yra numatyta 2023 m.) ir 174,3 mln. eurų ES ir kitos finansinės paramos bei bendrojo finansavimo lėšos ir lėšos iš laikinojo solidarumo įnašo), geležinkelių jungties „Rail Baltica“ plėtrai – 130,3 mln. eurų, alternatyviųjų degalų naudojimui skatinti transporto sektoriuje – 99,6 mln. eurų nuostoliams kompensuoti pagal Transporto lengvatų įstatymą ir teikiant būtinas visuomenei keleivių vežimo geležinkelio transportu paslaugas – 38 mln. eurų.

Susisiekimo ministerijai 2024 metais papildomai siūloma skirti valstybės biudžeto lėšų: 145,2 mln. eurų – Lietuvos Respublikos laikinojo solidarumo įnašo įstatyme nustatytam tikslui, 8,5 mln. eurų žemės paėmimo poreikiams įgyvendinti, 2,5 mln. eurų priemonei „Kompensuoti nuostolius, patirtus teikiant periodinių leidinių pristatymo kaimo gyvenamųjų vietovių ir miestų, kurie patenka į retai ir vidutiniškai tankiai apgyvendintas gyvenamąsias vietas, prenumeratoriams paslaugas ir universaliąją pašto paslaugą“ vykdyti, 0,06 mln. eurų darbo užmokesčiui, 0,8 mln. eurų komunalinėms išlaidoms ir kt. Taip pat Susisiekimo ministerijai papildomai suplanuotos lėšos Finansų ministerijos rezervinėje pažangos priemonėje šioms pažangos priemonėms: 31 mln. eurų „Gerinti susisiekimą geležinkelių transportu“, 5 mln. eurų „Gerinti susisiekimą oro transportu“ ir 1 mln. eurų „Plėtoti ir modernizuoti pasienio kontrolės punktus“. Kartu 2024 metais Susisiekimo ministerijai mažėja 15 mln. eurų valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų priemonių ir projektų baigtinės lėšos ir 79,6 mln. eurų ES ir kitos finansinės paramos lėšos.

Sveikatos valstybės veiklos sritis

Sveikatos valstybės veiklos srities strateginis tikslas – didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį. Įgyvendinant tikslą 2024 metais siekiama, kad prevencinėmis priemonėmis išvengiamas mirtingumas sumažėtų nuo 283,3 mirusiųjų 100 tūkst. gyventojų 2022 metais iki 237,91 mirusiojo 100 tūkst. gyventojų 2024 metais, o gydymo priemonėmis išvengiamas mirtingumas sumažėtų iki 160 mirusiųjų 100 tūkst. gyventojų (2022 metų rodiklio reikšmė – 184,3).

Sveikatos valstybės veiklos sričiai 2024 metų valstybės biudžete siūloma iš viso skirti 1 427,6 mln. eurų, iš jų Sveikatos apsaugos ministerijai – 1 426,1 mln. eurų arba 105,1 mln. eurų daugiau, palyginti su 2023 metais, Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentui – 1,4 mln. eurų arba 0,12 mln. eurų daugiau, palyginti su 2023 metais, Nacionalinei sveikatos tarybai – 0,1 mln. eurų arba 0,03 mln. eurų daugiau, palyginti su 2023 metais.

23 pav. Sveikatos valstybės veiklos srities asignavimai 2024 m.

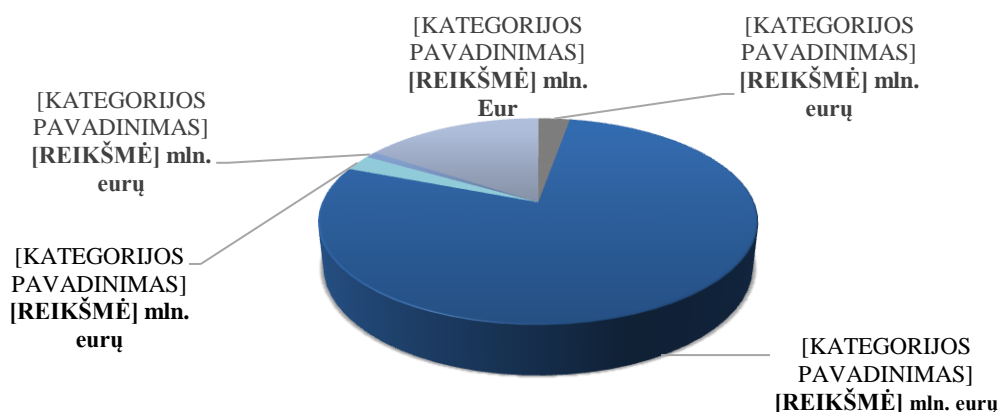
Didžioji dalis Sveikatos apsaugos ministerijai skirtų asignavimų – 1 065,9 mln. eurų bus skiriama Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau – PSDF) biudžetui, iš jų 898,5 mln. eurų – įmokai už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis sumokėti, arba 115 mln. eurų daugiau, palyginti su 2023 metais. Planuojama, kad valstybės lėšomis draudžiamųjų asmenų skaičius padidės 12,4 tūkst. asmenų (2023 metais – 1 457,2 tūkst. asmenų, 2024 metais – 1 469,6 tūkst. asmenų), o įmoka už vieną valstybės lėšomis draudžiamą asmenį padidės 73,7 eurai ir 2024 metais sudarys 611,4 eurų. Sveikatos draudimo įstatyme nustatytoms iš valstybės biudžeto finansuojamoms funkcijoms (gyvybei gelbėti ir išsaugoti, neapdraustųjų asmenų būtinajai pagalbai, 75 ir vyresnių bei mažas pajamas gaunančių gyventojų kompensuojamųjų vaistų priemonėms dengti ir kt.) įgyvendinti PSDF biudžete numatyta – 167,3 mln. eurų, arba, 36,7 mln. mažiau, palyginti su 2023 metais.

Sveikatos apsaugos ministerijai papildomai numatoma skirti: 6,5 mln. eurų – gydytojų rezidentų darbo užmokesčiui didinti, 2,3 mln. eurų – psichikos sveikatos stiprinimo ir savižudybių prevencijos priemonėms įgyvendinti, 2,6 mln. eurų – gydytojų ekspertų darbo užmokesčiui padidinti, 2,9 mln. eurų – pasirengimo galimai radiologinei ar branduolinei avarijai Baltarusijos atominėje elektrinėje priemonėms įgyvendinti, 6,5 mln. eurų – pacientų pavėžėjimo paslaugoms užtikrinti, 1,3 mln. eurų – Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos šakos kolektyvinės sutarties užtikrinimui įgyvendinti ir 4,7 mln. eurų – kitiems įsipareigojimams užtikrinti.

Švietimo, mokslo ir sporto valstybės veiklos sritis

Švietimo, mokslo ir sporto valstybės veiklos srityje, siekiant tikslo – didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmens ir visuomenės poreikiams, įgyvendinamas uždavinys – sustiprinti pedagogo profesijos patrauklumą, sukurti veiksmingą jų rengimo ir kompetencijų tobulinimo sistemą, kuriuo siekiama, kad mokytojų vidutinio darbo užmokesčio santykis su šalies vidutiniu darbo užmokesčiui sudarytų 130 procentų (2022 metų rodiklis – 114 procentų), o viešojo sektoriaus mokslo ir studijų institucijų akademinio darbuotojų vidutinio darbo užmokesčio santykis su šalies vidutiniu darbo užmokesčiu sudarytų 150 procentų (2022 metais – 124,5 procento).

Švietimo, mokslo ir sporto valstybės veiklos sričiai 2024 metais siūloma skirti 2 879,2 mln. eurų, arba 399,1 mln. eurų daugiau, palyginti su 2023 metais. Iš jų 2 426,3 mln. eurų numatyta Švietimo mokslo ir sporto ministerijai ir 452,9 mln. eurų – mokslo ir studijų institucijoms.

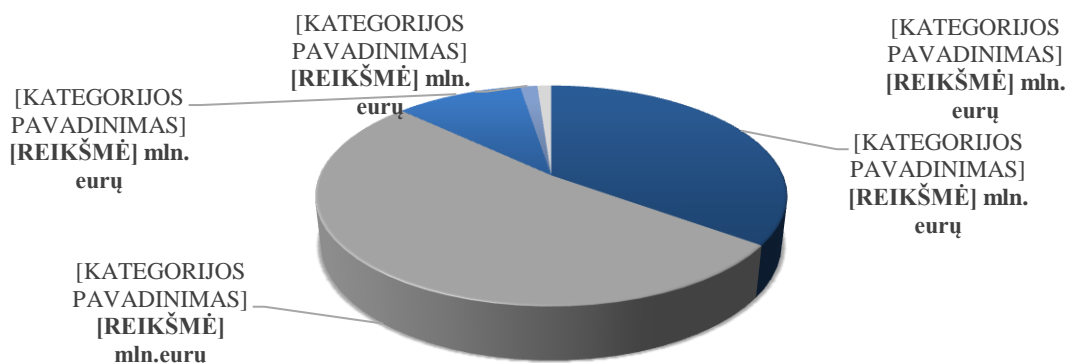
24 pav. Švietimo, mokslo ir sporto valstybės veiklos srities asignavimai 2024 metais

Nuo 2024 m. sausio 1 d. siūloma didinti mokytojų, viešojo sektoriaus mokslo ir studijų institucijų akademinį darbuotojų darbo užmokestį 10 procentų, o nuo 2024 m. rugsėjo 1 d. – atitinkamai dar 10 ir 18,7 procento. Tam siūloma skirti atitinkamai 219,2 mln. eurų ir 84,4 mln. eurų. Taip pat numatyta 13,8 mln. eurų didinti mokytojų, dirbančių pagal ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programas, nekontaktinių valandų skaičiui etate, 25,6 mln. eurų – bendrojo ugdymo mokytojams pasirengti pamokoms. Užtikrinti karjeros paslaugų teikimą mokiniams (karjeros konsultantų pareigybėms) siūloma skirti 7,6 mln. eurų, 5,1 mln. eurų – mokymo lėšoms padidinti vadovėliams ir mokymo priemonėms (įskaitant skaitmenines), 7,7 mln. eurų – įgyvendinti įtraukųjį ugdymą (švietimo pagalbos specialistų pareigybėms ir specialiųjų mokymosi poreikių turintiems mokiniams integruoti), 7,4 mln. eurų papildomoms pamokoms (gyvenimo įgūdžių, informatikos). MTEP veikloms finansuoti papildomai siūloma skirti 21,5 mln. eurų.

Teisingumo valstybės veiklos sritis

Strateginis teisingumo valstybės veiklos srities tikslas – didinti teisingumo sistemos efektyvumą ir veiksmingumą. Siekiant šio tikslo bus siekiama, kad Lietuvos laisvės atėmimo vietose laikomų asmenų skaičius, tenkantis 100 tūkst. gyventojų sumažėtų nuo 174 (2022 metais) iki 150 (2024 metais).

Teisingumo valstybės veiklos sričiai 2024 metais siūloma skirti iš viso 367,7 mln. eurų.

25 pav. Teisingumo valstybės veiklos srities asignavimai 2024 metais

Teisingumo ministerijai ir jai pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms siūloma skirti 167,1 mln. eurų arba 14,5 mln. daugiau nei 2023 metais. Didžiausia dalis Teisingumo ministerijai skirtų asignavimų, t. y. 128,7 mln. eurų siūloma skirti bausmių sistemos veiklai užtikrinti, 38,4 mln. eurų – kitoms Teisingumo ministerijos funkcijoms finansuoti. Papildomai 9,4 mln. eurų siūloma skirti Vidaus tarnybos statutui įgyvendinti, 4,5 mln. eurų – Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos bei Lietuvos Respublikos smurtiniais

nusikaltimais padarytos žalos kompensavimo įstatymams įgyvendinti ir kitiems tikslams (pabrangusių energetinių išteklių kainoms kompensuoti, valstybės tarnybos reformai įgyvendinti, priedams už tarnybos Lietuvos valstybei stažą mokėti).

Teismams (įskaitant Konstitucinį Teismą) iš viso siūloma skirti 120,4 mln. eurų, arba 26,8 mln. eurų daugiau, nei 2023 metais. Siūloma numatyti 31,3 mln. eurų papildomų lėšų, iš jų: 23,8 mln. eurų Valstybės tarnybos reformos I etapui įgyvendinti, 3,7 mln. eurų teisėjų padėjėjų, teismo posėdžių sekretorių ir teismo psichologų pareiginių algų koeficientams padidinti, 2 mln. eurų pašto išlaidoms, 1,8 mln. eurų kitoms reikmėms (komunalinėms išlaidoms, minimaliai mėnesinei algai didinti, priedams už tarnybos Lietuvos valstybei stažą mokėti ir kita). Kartu 4,5 mln. eurų mažėja tikslinės paskirties asignavimai skirti tik 2023 metams.

Nacionalinei teismų administracijai iš viso skirta 20,5 mln. eurų, arba 4,4 mln. eurų daugiau, nei 2023 metais, iš jų – Europos ekonominės erdvės finansinės paramos lėšos Europos ekonominės erdvės finansinės paramos bendrojo finansavimo lėšos didėja 3,2 mln. eurų. Papildomai skirta lėšų teisėjų valstybinėms pensijoms mokėti, Investicijų projektui „Teismų informacinės sistemos greitaveikos ir saugumo užtikrinimas bei teismų elektroninių paslaugų modernizavimas ir plėtra“ įgyvendinti, teismų informacinių sistemų veikimui užtikrinti reikiamoms prekėms ir paslaugoms įsigyti, Apylinkių teismų reformai įgyvendinti, darbo užmokesčiui mokėti ir kt.

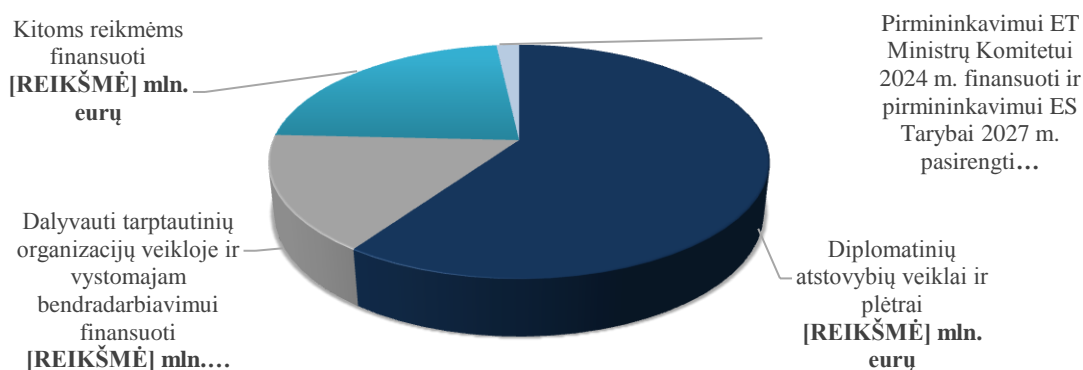
Generalinei prokuratūrai siūloma skirti iš viso 50,3 mln. eurų. Asignavimai, palyginti su 2023 metais didėja 8,3 mln. eurų. Siūloma papildomai numatyti 9,9 mln. eurų lėšų, iš jų 8,5 mln. eurų Valstybės tarnybos reformos II etapui įgyvendinti, 0,5 mln. eurų kapitaliniam pastato remontui Tauragėje Vytauto g. 55 pabaigti, 0,9 mln. eurų kitoms reikmėms (komunalinėms išlaidoms, informacinių technologijų įrangai atnaujinti, automobilių veiklos nuomai ir mikroautobusui įsigyti, priedams už tarnybos Lietuvos valstybei stažą mokėti, minimaliai mėnesinei algai didinti bei kitai veiklai vykdyti). Kartu 1,6 mln. eurų mažėja tikslinės paskirties asignavimai skirti tik 2023 metams.

Kitiems šios valstybės veiklos srities asignavimų valdytojams siūloma skirti 9,4 mln. eurų (Seimo kontrolierių įstaigai – 1,8 mln. eurų, Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigai – 0,8 mln. eurų, Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai – 0,9 mln. eurų, Mokestinių ginčų komisijai – 0,9 mln. eurų, Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai – 1,7 mln. eurų, Lietuvos administracinių ginčų komisijai – 3,3 mln. eurų).

Užsienio politikos valstybės veiklos sritis

Užsienio politikos valstybės veiklos tikslas – stiprinti Lietuvos įtaką pasaulyje ir ryšius su diaspora, kurio siekiama stiprinant atstovavimą Lietuvos interesams tarptautinėje erdvėje ir stiprinant diasporos politiką. Įgyvendinant šį uždavinį siekiama, kad užsienio lietuvių, įsitraukusių į Lietuvos gyvenimą ir gerovės joje kūrimą padidėtų iki 66 procentų (2022 metais šis rodiklis siekė 57 procentus).

Užsienio reikalų ministerijai 2024 metais siūloma skirti 114,6 mln. eurų, iš jų 68,4 mln. eurų – diplomatinėms atstovybėms plėtrai, 18,4 mln. eurų – dalyvauti tarptautinių organizacijų veikloje ir vystomajam bendradarbiavimui, 2 mln. eurų – pirmininkavimui Europos Tarybos Ministrų Komitetui 2024 metais finansuoti ir pirmininkavimui Europos Sąjungos Tarybai 2027 metais pasirengti ir 25,8 mln. eurų – kitoms užsienio reikalų politikos ir valdymo funkcijoms įgyvendinti.

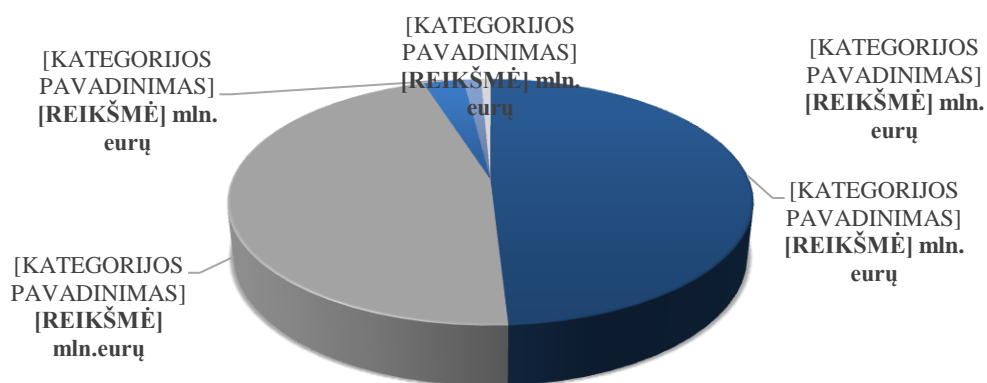
26 pav. Užsienio politikos valstybės veiklos srities asignavimai 2024 metais

2024 metais numatoma 2,7 mln. eurų daugiau skirti darbuotojų socialinėms garantijoms užtikrinti ir valstybės tarnybos pertvarkos antrojo etapo pokyčiams įgyvendinti, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingai, profesionaliai diplomatinei tarnybai. Po 1 mln. eurų siūloma skirti pirmininkauti Europos Tarybos Ministrų Komitetui 2024 metais ir pasirengti pirmininkauti ES Tarybai 2027 metais, 2,3 mln. eurų – 2023 metais įsteigtoms Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms Šveicarijoje (Berne) ir Vokietijoje (Miunchene) išlaikyti.

Žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės, veterinarijos ir žemės tvarkymo valstybės veiklos sritis

Žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės, veterinarijos ir žemės tvarkymo srities veiklos tikslas – užtikrinti ilgalaikį konkurencingo ir tvaraus žemės, maisto ūkio bei kaimo vystymą ir sudaryti palankias sąlygas žuvininkystės sektoriaus konkurencingumui ir plėtrai. Įgyvendinant Nacionalinio pažangos plano uždavinį „Didinti žemės ūkio, maisto pramonės, žuvininkystės sektoriuose sukuriama pridėtinę vertę bei konkurencingumą“ siekiama, kad pridėtinė vertė, tenkanti vienai faktiškai dirbtai valandai žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės sektoriuose padidėtų nuo 17,5 (2022 m.) iki 18 eurų per valandą 2024 metais. Kartu, numatoma didinti lietuviškos kilmės perdirbtų žemės ūkio produktų eksportą nuo 39,8 procento (2022 metais) iki 48 procentų 2024 metais.

Žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės, veterinarijos ir žemės tvarkymo valstybės veiklos sričiai 2024 metų biudžete siūloma iš viso skirti 1 277,2 mln. eurų, iš jų Žemės ūkio ministerijai – 1 239,5 mln. eurų arba 195,5 mln. eurų daugiau negu 2023 m. ir Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai – 37,7 mln. eurų arba 1,7 mln. eurų mažiau negu 2023 metais.

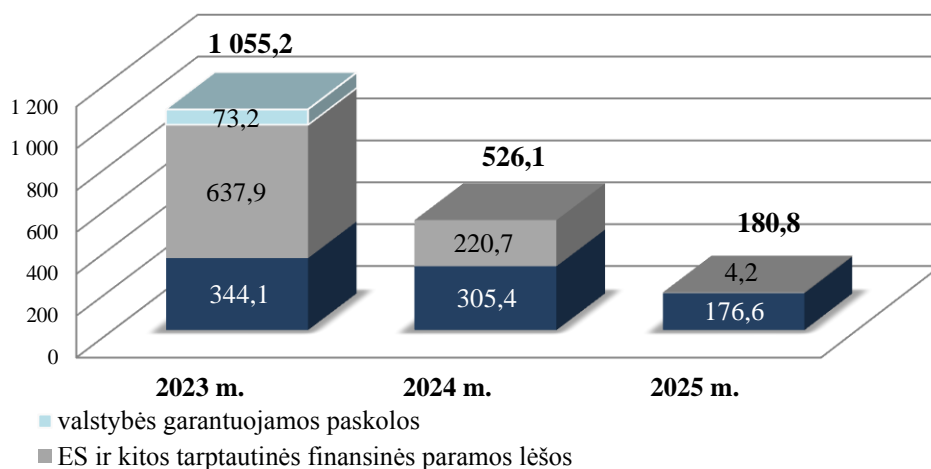

27 pav. Žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės, veterinarijos ir žemės tvarkymo valstybės veiklos srities asignavimai 2024 m.

Didžiausia dalis Žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės, veterinarijos ir žemės tvarkymo valstybės veiklos sričiai skiriamų asignavimų numatoma žemės, maisto ūkiui ir kaimo plėtrai skatinti – 1 214,1 mln. eurų (iš jų tiesioginėms išmokoms iš Europos Sąjungos biudžeto mokėti – 587 mln. eurų), valstybinei maisto ir veterinarijos kontrolei – 37,7 mln. eurų, žuvininkystės plėtrai – 16,5 mln. eurų bei fitosanitarijai ir augalų apsaugai – 8,9 mln. eurų.

Žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės, veterinarijos ir žemės tvarkymo valstybės veiklos srities 2024 m. asignavimai (palyginti su 2023 m.) didėja 193,8 mln. eurų, iš jų 156,2 mln. eurų – Europos Sąjungos paramos lėšos, 35,9 mln. eurų – bendrojo finansavimo lėšos, 0,6 mln. eurų – pajamų įmokų ir tikslinės paskirties pajamų įmokų lėšos bei 1,1 mln. eurų valstybės biudžeto lėšos. Žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros ir žuvininkystės, veterinarijos ir žemės tvarkymo valstybės veiklos sričiai 2024 metais siūloma skirti papildomai 6 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, iš jų: 2 mln. eurų – valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) žemės ūkio funkcijoms atlikti, 1,8 mln. eurų – darbo užmokesčiui, 0,8 mln. eurų – informacinių technologijų projektams įgyvendinti, 0,7 mln. eurų – komunalinėms išlaidoms, 0,4 mln. eurų – atlygiui Turto bankui, 0,3 mln. eurų – Valstybinei augalininkystės tarnybai augalų dauginamosios medžiagos kontrolės ir Valstybinei maisto ir veterinarijos tarnybai geriamojo vandens saugos funkcijoms įgyvendinti. Kartu 4,9 mln. eurų mažėja valstybės biudžeto lėšomis finansuojamų priemonių ir projektų baigtinės lėšos.

3. Valstybės investicijų 2024–2025 metų programa

28 pav. 2023–2025 metais Valstybės investicijų programoje planuojamos valstybės lėšos, mln. eurų

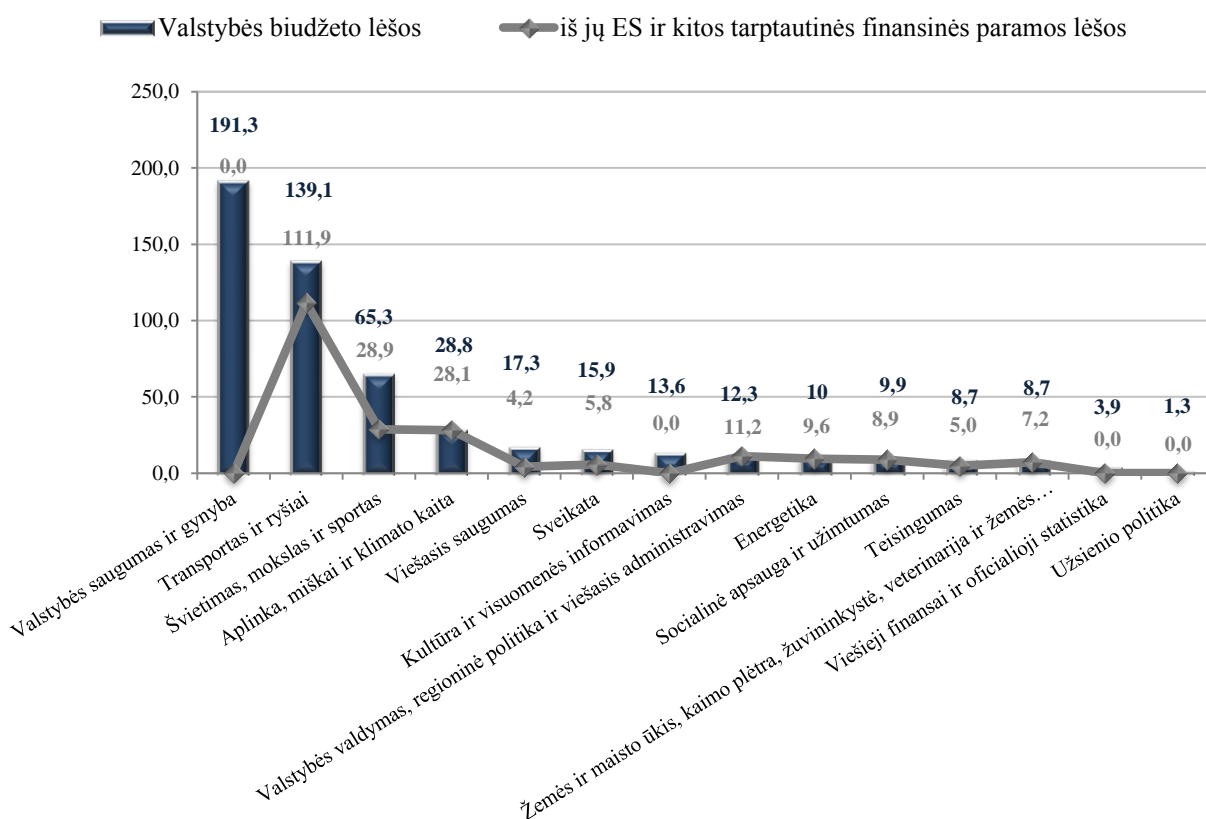
Įgyvendinant Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo nuostatas, kad Valstybės investicijų programa sudaroma ne ilgiau negu iki 2025 m. gruodžio 31 d. ir joje numatomos lėšos, reikalingos iki 2020 m. gruodžio 31 d. suplanuotiems ir atrinktiems investicijų projektams įgyvendinti, ateinančių metų Valstybės investicijų 2024–2025 metų programa yra 2 metų trukmės ir Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos valstybės remiamų programų investicijų projektams (investicijų projektų įgyvendinimo programoms) įgyvendinti numatomos tik 2024–2025 metams.

Iš 28 paveikslėlyje pateiktos diagramos matyti, kad Valstybės investicijų programoje planuojamos valstybės lėšos (tarp jų ir ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos) kapitalo investicijoms (toliau – VIP kapitalo investicijos) kasmet ženkliai mažėja. 2024 metams VIP kapitalo investicijoms numatoma 526,1 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, arba 529,1 mln. eurų (beveik 50,2 procento) mažiau, negu 2023 metams numatyta skirti VIP kapitalo investicijoms, o 2025 metams – 180,8 mln. eurų valstybės biudžeto lėšų, arba 345,3

mln. eurų (65,6 procento) mažiau, negu 2024 metams numatoma skirti VIP kapitalo investicijoms. Tokį ženklų valstybės biudžeto lėšų VIP kapitalo investicijoms mažėjimą lemia tai, kad iki 2020 m. gruodžio 31 d. suplanuoti ir atrinkti investicijų projektai (kasmet baigiami įgyvendinti ir (arba) baigiasi jų finansavimo iš valstybės biudžeto lėšų (tarp jų ir 2014–2020 metų ES investicijų veiksmų programos lėšos) laikotarpis. Atsižvelgiant į tai, kad baigiasi investicijų projektų iš 2014–2020 metų ES investicijų veiksmų programos lėšų finansavimo laikotarpis, 2024 metams numatoma 220,7 mln. eurų ES ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšų, arba 417,2 tūkst. eurų (65,4 procento) mažiau, palyginti su 2023 metams numatytais, ir sudaro mažesnę, arba 42 procentus, visų VIP kapitalo investicijoms 2024 metams numatomų skirti valstybės biudžeto lėšų dalį. 2025 metams ES finansinės paramos lėšos sudaro tik nežymią (2,32 procento) numatomų skirti valstybės biudžeto lėšų dalį ir planuojamos tik Žemės ir maisto ūkio, kaimo plėtros, žuvininkystės, veterinarijos ir žemės tvarkymo investavimo sričiai.

Pažymėtina, kad dėl Rusijos Federacijos karo Ukrainoje poveikio globaliai ekonomikai ir išaugusios infliacijos iki nustatyto termino suplanuoti ir atrinkti investicijų projektai nėra įgyvendinami taip, kaip buvo planuota: padidėjo lėšų poreikis jų veikloms finansuoti, todėl dalies jų pratęsti įgyvendinimo terminai, taip pat kai kurių investicijų projektų arba jų veiklų atsisakyta įgyvendinti, arba šias veiklas numatoma įgyvendinti iš kitų finansavimo šaltinių.

Valstybės investicijų 2024–2025 metų programoje 2024 metams VIP kapitalo investicijoms valstybės biudžeto lėšų daugiausia numatoma valstybės saugumo ir gynybos investavimo sričiai (žiūrėti 29 pav.). Iš šiai sričiai numatomų 191,3 mln. eurų, 186,3 mln. eurų planuojama Krašto apsaugos ministerijos asignavimuose, iš kurių 13,1 mln. eurų sudaro laikinojo solidarumo įnašo lėšos.

29 pav. Valstybės investicijų 2024 – 2025 metų programa. 2024 metų valstybės biudžeto lėšos pagal investavimo sritis, mln. eurų

Taip pat nemaža dalis 2024 metams VIP kapitalo investicijoms numatomų valstybės biudžeto lėšų planuojama transporto ir ryšių investavimo sričiai, beveik visos šios lėšos planuojamos Susisiekimo ministerijos asignavimuose.

Visoms likusioms investavimo sritims 2024 metams numatoma 195,7 mln. eurų, kas sudaro 59,2 procento bendrai valstybės saugumo ir gynybos bei transporto ir ryšių investavimo sritims numatomo biudžeto, arba 37,2 procento visų 2024 metams VIP kapitalo investicijoms numatomų valstybės biudžeto lėšų.

Pažymėtina, kad Kultūros ministerijos siūlymu Valstybės investicijų 2023–2025 metų programoje numatytos valstybės biudžeto lėšos kultūros ir visuomenės informavimo sričiai sumažintos (nemažinant bendrųjų asignavimų) 2024 metams – 11,2 mln. eurų, 2025 metams – 11,4 mln. eurų ir Valstybės investicijų 2024–2025 metų programoje atitinkamiems metams neplanuojamos.

Nepaisant neapibrėžtos ekonominės situacijos, siekiama Valstybės investicijų 2024–2025 metų programos investicijų projektus užbaigti ne vėliau kaip iki 2025 m. gruodžio 31 d.

4. Lėšos, planuojamos perkelti iš kitų biudžetinių metų pagal Biudžeto sandaros įstatymo nuostatas

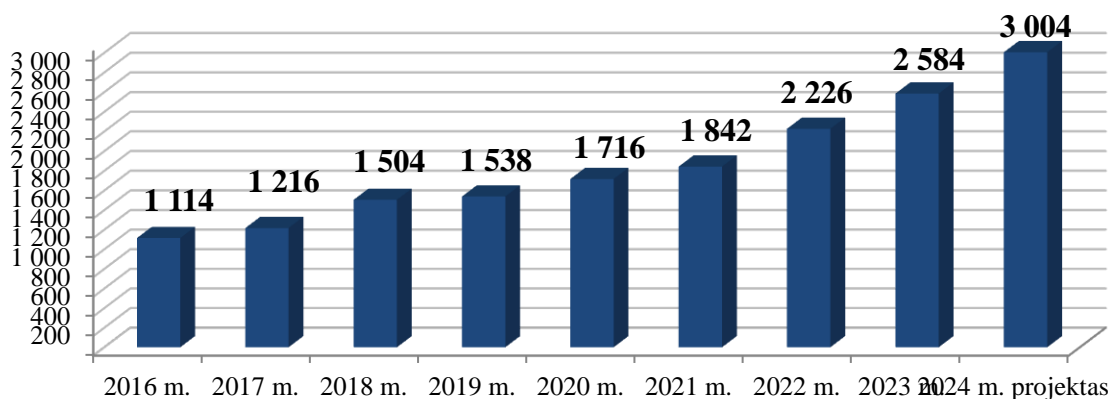
Atsižvelgiant į valstybės biudžeto asignavimų valdytojų pateiktą informaciją numatoma, kad preliminarus valstybės biudžeto lėšų, kurios pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 14 straipsnio 2 ir (arba) 3 dalis planuojamos perkelti iš 2023 biudžetinių metų, kai jos paliekamos asignavimų valdytojui naudoti viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas, likutis 2024 metais sudarys apie 300 mln. eurų.

VI. SAVIVALDYBIŲ BIUDŽETŲ FINANSINIŲ RODIKLIŲ PROJEKTAS

Savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių projektas parengtas pagal Lietuvos Respublikos savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymą Nr. VIII-385 (toliau – Metodikos įstatymas).

2024 metais savivaldybių savarankiškosioms funkcijoms vykdyti jų biudžetams bus skiriama 51,11 procento GPM nuo įplaukų į konsoliduotus valstybės ir savivaldybių biudžetus, iš kurio pastovioji dalis sudaro 44,08 procento, kintamoji dalis – 7,03 procento.

GPM tenkantis savivaldybių biudžetams, palyginti su 2023 metais, didėja 419,4 mln. eurų, iš jų 368,3 mln. eurų dėl pastoviosios dalies padidėjimo dėl GPM augimo ir 51,1 mln. eurų dėl kintamosios dalies padidėjimo dėl Seimo ir Vyriausybės priimtų sprendimų (minimaliajai mėnesinei algai ir minimaliems koeficientams padidinti, kultūros darbuotojų darbo užmokesčiui padidinti, valstybės tarnybos reformai įgyvendinti, pagal teisės aktus savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti).

30 pav. Gyventojų pajamų mokestis, tenkantis savivaldybių biudžetams, mln. eurų

Prognozuojama, kad valstybės ir savivaldybių biudžetai 2024 metais dėl priimtų ar numatomų priimti sprendimų mažės 135,7 mln. eurų iš GPM: mažės 241,2 mln. eurų dėl neapmokestinamo pajamų dydžio didinimo, didės 105,5 mln. eurų dėl priemonių, susijusių su darbo užmokesčio didėjimu (dėl minimaliosios mėnesinės algos padidinimo iki 924 eurų, mažiausių koeficientų didinimo, švietimo, kultūros, vidaus sistemos darbuotojų darbo užmokesčio didinimo, valstybės tarnybos reformos įgyvendinimo). Kadangi pagal Metodikos įstatymą dėl sprendimų, keičiančių savivaldybių biudžetų pajamas, savivaldybių pajamos iš GPM mažėja, todėl pastovioji GPM (procentais) dalis didinama 18,7 mln. eurų.

Valstybės biudžeto specialių tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams 2024 metais planuojama skirti 1 815,9 mln. eurų, iš jų ugdymo reikmėms finansuoti 1 415 mln. eurų, valstybinėms (valstybės perduotoms savivaldybėms) funkcijoms finansuoti 369,4 mln. eurų, savivaldybių mokykloms (klasėms arba grupėms), skirtoms šalies mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, ir kitoms savivaldybėms perduotoms įstaigoms išlaikyti 31,5 mln. eurų. Šių dotacijų suma, palyginti su 2023 metais, yra 311,5 mln. eurų didesnė dėl numatomo papildomo lėšų skyrimo pedagogų darbo užmokesčiui padidinti (170,9 mln. eurų), ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo mokytojų nekontaktinei valandai (10,8 mln. eurų), gyvenimo įgūdžių ir informatikos pamokoms (10,3 mln. eurų), bendrojo ugdymo mokytojams pasirengti dirbti su naujais ugdymo planais (23 mln. eurų), vadovėliams ir mokymo priemonėms (4,6 mln. eurų), įtraukiamajam ugdymui (4,5 mln. eurų), ugniagesių darbo užmokesčiui padidinti (6,6 mln. eurų), visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti (2,1 mln. eurų), socialinėms paslaugoms (55 mln. eurų), socialinių bazinių išmokų indeksavimui (18,4 mln. eurų), darbo užmokesčiui dėl minimaliosios mėnesinės algos padidinimo.

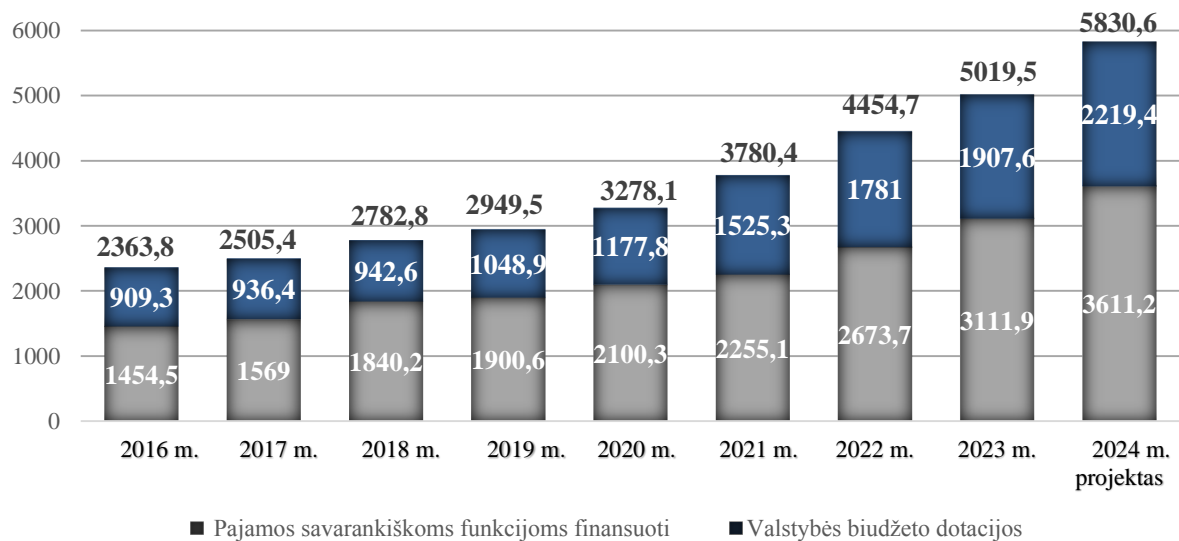
Taip pat valstybės institucijos ir įstaigos iš joms patvirtintų asignavimų numato skirti savivaldybių vykdomoms funkcijoms 403,6 mln. eurų dotacijų.

17 lentelė. Prognozuojamos dotacijos savivaldybių biudžetams, tūkst. eurų

Asignavimų valdytojo pavadinimas	Dotacijos paskirties pavadinimas	Iš viso
		29 644
Aplinkos ministerija	Iš jų:	
	laisvos valstybinės žemės fonde esančių ir nuosavybės teisėms atkurti nepanaudotų valstybinių miškų, atitinkančių Miškų įstatyme nustatytus kriterijus, sklypų suprojektavimui, suformavimui ir perdavimui valdyti patikėjimo teise	110
	atliekų tvarkymo programos projektams vykdyti	1 500
	miestų miškų priežiūros, apsaugos ir tvarkymo darbams vykdyti	116
	užtvankoms griauti, mašalų naikinimo, krantotvarkos darbams atlikti	1 020
	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti	26 898
Finansų ministerija	piliečių nuosavybės teisėms į išlikusius gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, ūkinės – komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius atkurti ir kompensacijoms už išperkamą nekilnojamąjį turtą religinėms bendrijoms išmokėti	1 000
Kultūros ministerija	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti	17 806
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	socialinės apsaugos ir darbo priemonėms įgyvendinti	80 364
Susisiekimo ministerija	savivaldybėms vietinės reikšmės keliams (gatvėms)	172 251

Asignavimų valdytojo pavadinimas	Dotacijos paskirties pavadinimas	Iš viso
	tiesti, taisyti (rekonstruoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti iš jų: einamiesiems tikslams finansuoti 78 374 ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui 93 877 įsigyti	
		71 553
Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	iš jų: darbo vietų skaičiaus optimizavimui (skatinti pedagoginio personalo kaitą) 1 000 neformaliojo vaikų švietimo įvairovei, prieinamumui ir kokybei padidinti 17 000 savivaldybių mokyklų profesiniam mokymui 400 socialinę riziką patiriančių vaikų ikimokykliniam ugdymui 4 216 įtraukijį švietimą (pažangos lėšos) įgyvendinti papildomoms pagalbos mokiniui specialistų pareigybėms regioniniuose specialiojo ugdymo centruose konsultavimo funkcijoms vykdyti 2 842 savivaldybių finansuojamų pedagogų darbo užmokesčiui didinti 516 ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui 25 386 įsigyti 20 193	
Ekonomikos ir inovacijų ministerija	infrastruktūros, skirtos investicijoms pritraukti ir vietinės reikšmės keliams įrengti, plėtrai 19 369 savivaldybėse iš jų: einamiesiems tikslams finansuoti 1 410 ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui 17 959 įsigyti	
Krašto apsaugos ministerija	iš jų: privažiuojamiesiems prie krašto apsaugos objektų keliams ir inžinerinėms tinklams 8 717 privažiuojamiesiems prie krašto apsaugos objektų ir vietinės reikšmės keliams 7 000 1 717	
Žemės ūkio ministerija	ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui 2 880 įsigyti	
IŠ VISO:		403 584

Savivaldybių biudžetų pajamos ir valstybės biudžeto dotacijos 2024 metais sudarys 5 830,6 mln. eurų. Palyginti su 2023 metais, jos didėja 16,2 procento, arba 811,2 mln. eurų.

31 pav. Savivaldybių biudžetų apimtis, mln. eurų

Savivaldybės 2024 metais, atsižvelgiant į Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniame įstatyme nustatytas taisykles savivaldybių biudžetams, galės pasiskolinti 103,5 mln. eurų, nevertinant galimo skolinimosi, jeigu savivaldybės naudotųsi lankstumo sąlyga, nustatyta šio įstatymo 4 straipsnio 5 dalyje.